

- *Maliye elektronik fatura sistemini tamamladı*
- *Akaryakıt bütçeye akıyor*
- *Cari açık 2007'de 37,9 milyar dolar oldu*
- *Bölgesel rekabete AB desteği*

Ekonomik Rapor

Yayın Kurulu

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi

tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Yönetim Yeri

Gençlik Caddesi No:107

06570 Anıttepe - ANKARA

Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmobil.org.tr

e-mail:alid@turmobil.org.tr

Baskı

Fersa Matbaası

İstanbul Yolu 12.Km.Dökmeci San. Sit.

10.Cad. No:5/8 Şaşmaz/ANKARA

(0.312) 278 43 56

Basım Tarihi : 07 Mart 2008

Basım Yeri : Ankara

ISSN : 1307-6620

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya

tamamı alıntı yapılamaz

Meslek yasası

1 3 Haziran 1989 tarihinde yürürlüğe giren, 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Meslek Yasası, mesleğimizin alt yapısını oluşturmaktadır. Meslek yasamızın 18 yıllık uygulaması, yasanın günümüz koşullarının gerisine düştüğünü göstermiştir.

3568 sayılı Meslek Yasamızın aksayan yönlerinin değiştirilmesi için, 36 ncı Başkanlar Kurulu Toplantısı'nda, tüm odalarımızı temsil edecek şekilde oluşturduğumuz Meslek Yasası Komitesi, Meslek Yasa Taslağı hazırladı.

Ancak, Maliye Bakanlığı tarafından da, 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nda değişiklik öngören bir Ttasarı hazırlanmıştır. Bu Tasarıya ilişkin düzenlediğimiz 6 ncı Olağan Üstü Başkanlar Kurulu Toplantısı'nda, Oda Başkanlarımızın görüş ve değerlendirmelerini aldık.

Gerek TÜRMOB çatısı altında odalarımızın katılımıyla hazırladığımız yasa Taslağını, gerekse Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan Tasarıyı, TÜRMOB ve Odalarımızın görüşlerine de yer vererek bir kitap haline getirdik. Bu çalışmamızı, Maliye Bakanlığına, hükümet üyelerine, milletvekillerine, ilgili bürokratlara ve delegelerimize sunduk.

Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan Tasarı, mesleğin bazı taleplerini karşılamamasının yanı sıra mesleğin bağımsızlığı ve özerk yapılanmasına yönelik kabul edilemez düzenlemeler içermektedir.

Maliye Bakanlığı Tasarısı'nın, TÜRMOB'un görüşlerini de dikkate alınarak, mesleki sorunlara çözüm üreten, özerk yapıya katkı sunan bir düzenleme haline gelmesi gerekmektedir.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

Maliye elektronik fatura sistemini tamamladı

Faturalardaki ikinci nüshaların kağıt ortamında saklanmasını ortadan kaldıracak olan elektronik fatura kayıt sistemini, Gelir İdaresi tamamladı. Düzenlenen faturalarda bulunan bazı bilgiler Gelir İdaresi Başkanlığı sistemine aktarılacak.

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından bir süredir çalışmaları devam eden, elektronik fatura kayıt sistemi tamamlandı. Elektronik faturanın mevzuat yapısını, Vergi Usul Kanununun 227'nci maddesinin 4'üncü fıkrası, 242'nci maddesinin 2'nci fıkrası ile Mükerrer 257'nci maddesinin 1 ve 3 numaralı bentleri hükümleri oluşturuyor. Bu mevzuattan almış olduğu yetki ile Gelir İdaresi Başkanlığı Elektronik Fatura Kayıt Sistemine ilişkin çalışmalarını tamamladı.

Genel hatları ile Elektronik Fatura Kayıt Sistemi, kurum ve kuruluşların düzenledikleri faturalarda bulunan bazı bilgilerin, belirlenen uygulama ve veri standartları çerçevesinde Gelir İdaresi Başkanlığı sistemine aktarılması sureti ile faturalara ait ikinci nüshaların kağıt ortamda saklanması zorunluluğunu ortadan kaldıran; ayrıca alıcılarına verilmek üzere hazırlanan birinci nüsha faturaların da güvenli elektronik imzalı dijital belge şeklinde oluşturulmasına imkan sağlayan bir sistem.

Elektronik Fatura Kayıt Sistemi kapsamında kağıt veya güvenli elektronik imzalı dijital belge olarak düzenlenebilen birinci nüsha faturalar, genel hükümler çerçevesinde düzenlenen faturalardan üç nokta da farklılık gösteriyor.

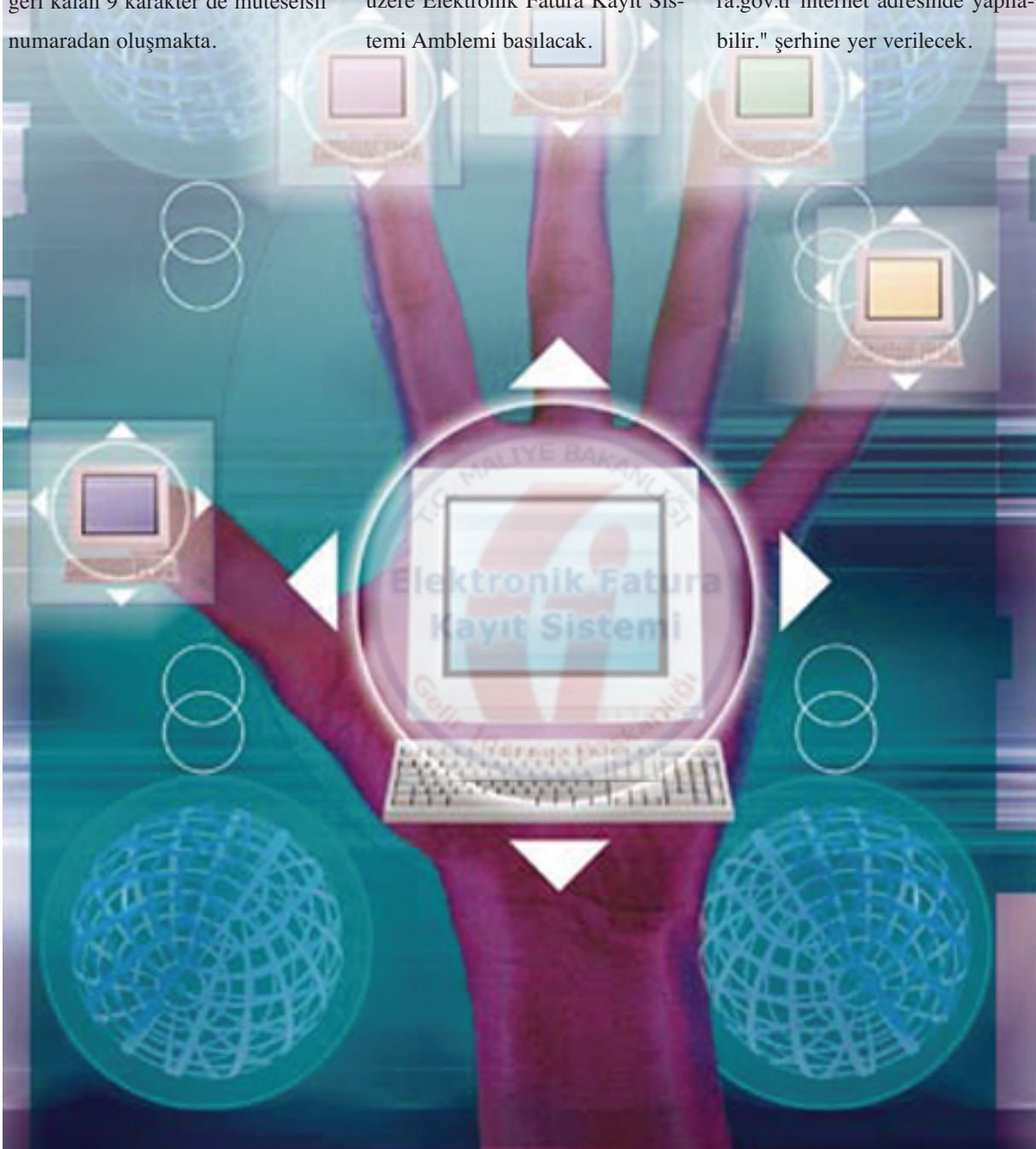
Elektronik Fatura Kayıt Sistemi kapsamında oluşturulan faturalarda, seri-sıra numarası yerine Fatura ID numarası kullanılması öngörüldü. Fatura ID numarası 3 haneli birim kod ve 15 haneli sıra numarası olmak üzere toplam 18 haneden oluşmakta.

Fatura ID numarası içerisinde yer alan birim kodu, sistemden yararlanılan kurum bünyesinde fatura düzenleyecek her bir birim için belirlenen alfa nümerik bir kod olacak.

Yine Fatura ID numarası içerisinde yer alan sıra numarası ise ilk 4 karakter yıl, sonraki 2 karakter ay ve geri kalan 9 karakter de müteselsil numaradan oluşmakta.

Elektronik Fatura Kayıt Sistemi kapsamında oluşturulan faturalarda, genel esaslara göre düzenlenen faturaların üst orta kısmına gelecek şekilde basılması zorunlu olan "Belgelere Konulacak Özel İşaret (Amblem)" ile "İl Kod Numarası" yerine, aynı konumda bulunmak üzere Elektronik Fatura Kayıt Sistemi Amblemi basılacak.

Elektronik Fatura Kayıt Sistemi kapsamında oluşturulan faturalarda son olarak, faturanın alt kısmında açık ve okunaklı bir şekilde yer almak üzere "Bu fatura Elektronik Fatura Kayıt Sisteminde kayıtlıdır. Faturanın kayıtlı olduğuna ilişkin sorgulama <http://www.efatura.gov.tr> internet adresinde yapılabilir." şerhine yer verilecek.

Akaryakıt bütçeye akıyor

2007 yılında akaryakıtlardan yaklaşık 25 milyar YTL, otomotiv yakıtlarından ise yaklaşık 27 milyar YTL dolaylı vergi (ÖTV+KDV) gelirinin oluştuğu tahmin edilmekte. Akaryakıt ürünlerindeki dolaylı vergilerin toplam pompa fiyatı içerisindeki payı, yüzde 50 – 65 arasında değişiyor. 2007 yılında, dolaylı verginin pompa fiyatına oranının benzinde yüzde 64, motorinde ise yüzde 53 oldu.

Petrol Sanayi Derneği 2007 yılına ilişkin akaryakıt sektörü raporunu yayınladı. Akaryakıt ürünleri toplam tüketim miktarının yüzde 2,8 oranında artması ile, 2006 yılında yaklaşık 44 milyar YTL olarak gerçekleşen akaryakıt pazarının oluşturduğu toplam büyüklüğün, 2007 yılında yüzde 8,2 oranında artarak yaklaşık 48 milyar YTL'ye ulaştığı hesaplandı. Bu artış oranının toplam tüketim miktarı artış oranından daha yüksek olması birim fiyatları ve vergileri daha yüksek olan beyaz ürünleri tüketiminin toplam akaryakıt ürünleri tüketimi içerisindeki

payının artmasından kaynaklanmakta.

PETDER üyelerinin faaliyet alanı içine giren LPG (tüplü, dökme, otogaz), madeni yağ, havacılık ve denizcilik yakıtlarının da dahil edilmesi ile toplam sektör büyüklüğünün 62 milyar YTL olduğu tahmin edilmekte.

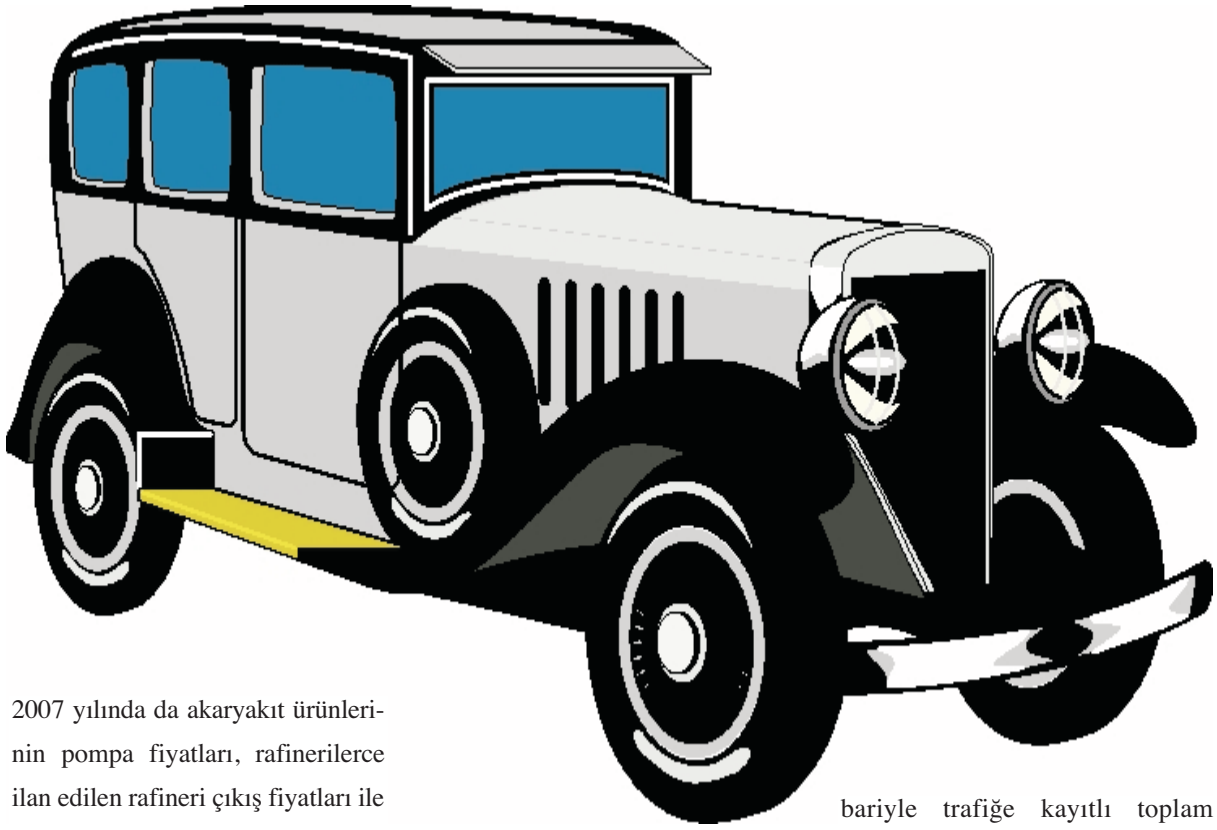
2007 yılında akaryakıtlardan yaklaşık 25 milyar YTL, otomotiv yakıtlarından ise yaklaşık 27 milyar YTL dolaylı vergi (ÖTV+KDV) gelirinin oluştuğu tahmin edilmekte.

2004 yılında serbest fiyatlandırma

sürecinin başlaması ile birlikte akaryakıt ve LPG ürünlerindeki ÖTV tutarı sabitlenmişti. 2007 yılının sonuna kadar değişmeden devam eden ÖTV miktarı 2 Kasım 2007 tarihli düzenleme ile yeniden belirlenmişti. Bu düzenleme ile akaryakıt ürünlerindeki ÖTV miktarı yüzde 8-10 arası, LPG ürünlerinde ise yüzde 15-25 arasında artırılmıştı.

ÖTV tutarındaki bu artışın yılın son iki ayından itibaren pompa fiyatlarına yansımaları bu ürünlerin tüketimi üzerinde olumsuz bir etki yaratmıştı.

2007 yılında da akaryakıt ürünlerinin pompa fiyatları, rafinerilerce ilan edilen rafineri çıkış fiyatları ile paralel hareket etti. Dünya petrol fiyatlarındaki değişimler rafineri fiyatlarına, dolayısı ile pompa fiyatlarına yansımakta.

Akaryakıt ürünlerindeki dolaylı vergilerin toplam pompa fiyatı içerisindeki payı, ürün cinsine bağlı olmakla birlikte yüzde 50 – 65 arasında değişmekte. 2007 yılında, dolaylı verginin pompa fiyatına oranının benzinde yüzde 64, motorinde ise yüzde 53 olduğu görülmekte. Normal piyasa fiyat hareketleri ve ÖTV değişimleri sonucunda 2007 yılında ortalama benzin pompa fiyatı 2006 yılına göre yüzde 3,6 artarken motorin pompa fiyatları yüzde 3,2 oranında artış gösterdi.

PETDER üyelerinin faaliyette bulunduğu LPG, madeni yağ, deniz-

cilik ve havacılık yakıtları ile birlikte PETDER'in ilişkili sektörlerinin toplam büyüklüğünün 62 milyar YTL'nin üzerinde olduğu tahmin edilmekte.

Akaryakıt sektörünün (siyah ve beyaz ürünler) yarattığı dolaylı vergi gelirinin (ÖTV + KDV) 2007 yılında, 2006 yılına göre, yüzde 7 oranında artarak (18,4 milyar YTL, ÖTV; 7,3 milyar YTL, KDV olmak üzere) toplam 26 milyar YTL'ye ulaştığı tahmin edilmekte.

2007 Ocak – Kasım döneminde 794.568 adet taşıtın trafiğe kaydı yapılmış, 61.500 adet taşıtın ise trafikten kaydı silinmiştir. Böylece trafikteki net artan araç sayısı 733.068 oldu. Kasım ayı sonu itibarıyla

bariyle trafiğe kayıtlı toplam 12.960.461 adet taşıtın yüzde 49,7'ini otomobil, yüzde 15,4'ünü motosiklet, yüzde 14,4'ünü kamyonet, yüzde 10,2'sini traktör, yüzde 5,6'sını kamyon, yüzde 2,9'unu minibüs, yüzde 1,5'ini otobüs, yüzde 0,3'ünü ise özel amaçlı taşıtlar oluşturdu.

Motorin tüketiminde 1998'de başlayan artış eğilimi 2007'de de devam etmiştir. 2007 yılında resmi ve kayıtlı motorin türleri tüketimi, 2006 yılına göre yüzde 8,1 artarak yaklaşık 15,33 milyon metreküpe ulaşmıştı. Otomotiv yakıtlarının en büyük bileşeni olan motorin tüketimindeki bu önemli artış, kayıtdışı ve kaçak motorin tüketimindeki azalma eğiliminin sürdüğünü, kayıtlı ve resmi satışlardaki artışın

ekonomik büyüme ve araç pazarındaki gelişmelere ile orantılı olduğunu göstermekte. Kullanımı yaygınlaşan dizel motorlu binek araçları ile yeni teknoloji ile imal edilmiş ağır vasıta ve iş makinelerinin düşük kükürtlü motorin tüketiminin tercih edilmesi nedeniyle 2007 yılında düşük kükürtlü motorinin (DK Motorin) tüketimi yüzde 70,1 artarak 2,7 milyon metreküp oldu. Böylece düşük kükürtlü motorinlerin toplam motorin tüketimindeki payı yüzde 11,2'den yüzde 17,6'ya ulaştı. Bunun yanı sıra bazı dağıtım şirketleri, 2007 yılının sonunda azami 10 ppm (yüzde 0,001) kükürt içeren düşük kükürtlü motorinin piyasaya sunumuna başladı.

2007 yılında toplam benzin tüketimi (95, 98 ve üstü oktanlı kurşunsuz benzinler ile katkı kurşunsuz benzin), 2006 yılı ile karşılaştırıldığında yüzde 2,9 oranında azalarak yaklaşık 3,28 milyon metreküp olarak gerçekleşmiştir. Yalnızca

eski teknoloji araçlarda kullanılmakta olan katkı kurşunsuz benzin tüketiminde önceki yıllarda başlayan azalma eğilimi 2007 yılında da devam etmiş ve 209 bin metreküp olarak gerçekleşmişti. Bu ürüne talebin giderek azalması, aza-

yat avantajına sahip olan otogazın benzin tüketimi içerisinde artan miktarda pay alması ve dizel motorlu binek araç kullanımının yaygınlaşmasından kaynaklanmakta.

2007 yılında toplam beyaz ürün tüketimi 2006 yılına göre hacimsel olarak yüzde 5,9 oranında artarak yaklaşık 18,62 milyon metreküp olarak

gerçekleşmiştir. Toplam beyaz ürün tüketimindeki motorinin payı artmakta, buna karşılık benzin tüketimi ise azalma eğilimini sürdürmekte.

2007 yılında toplam kalorifer yakıtı tüketimi, 2006 yılına göre yüzde 19,1 oranında azalarak yaklaşık 391 bin ton olarak gerçekleşti..

lan talep ile beraber ikmal maliyetlerinin artması nedeniyle yakın gelecekte ürünün piyasadan kalkması beklenmekte.

Benzin tüketimindeki azalma, daha düşük ÖTV uygulanması ile fi-

Söz konusu tüketim 2003, 2004, 2005, 2006 ve 10 yıllık tüketim ortalamasının altında kaldı.

Altı numaralı fuel oil tüketimi, 2007 yılında, 2006 yılına göre yüzde 12,1 oranında azalarak yaklaşık 2,16 milyon ton olarak gerçekleşti. 2007 yılının son aylarında doğalgaz ikmalinde yaşanan aksaklıklar nedeniyle fuel oil tüketiminde göreceli bir artış gözlemlendi.

Siyah ürün tüketimi 2007 yılında 2006 yılına göre yüzde 13,3 oranında azalarak yaklaşık 2,55 milyon ton olarak gerçekleşti. Siyah ürün tüketimindeki azalmanın temel nedeni, doğalgazın tüm ülke çapında yaygınlaşması. 2007 yılı Kasım-Aralık aylarında doğalgaz ithalatında yaşanan aksaklıklar nedeniyle bu aylarda siyah ürün satışları göreceli olarak artış gösterdi.

2007 yılında toplam otomotiv yakıtları (Benzinler, Motorinler, ve LPG Otogaz) tüketimi 2006 yılı ile karşılaştırıldığında, yüzde 8,5 oranında artarak yaklaşık 17,5 milyon ton ola-

rak gerçekleşti. 2007 yılında, Otogaz kullanımının artması ve dizel motorlu binek araç kullanımının yaygınlaşması nedeniyle Benzin tüketiminde azalma eğilimi devam ederken toplam resmi ve kayıtlı otomotiv yakıtları pazarında büyüme gözlemlendi. 2007 yılında toplam benzin satışları 76 bin ton azalırken LPG Otogaz satışları 456 bin ton arttı ve benzinler ile LPG Otogaz toplamı 4,5 milyon tona ulaştı.

Akaryakıt ve LPG sektörü dolaylı vergiler açısından önemli büyüklükte vergilerin sağlandığı sektörle-

rin başında gelmekte. 2007 yılında Akaryakıt pazarının (siyah ve beyaz ürünler) oluşturduğu toplam büyüklüğün, toplam tüketim miktarının yüzde 2,8 oranında artmasının da etkisi ile, yaklaşık yüzde 8 oranında artarak yaklaşık 47,6 milyar YTL'ye ulaştığı hesaplanmaktadır. Bu artış, birim fiyatları ve vergileri daha yüksek olan beyaz ürünlerdeki satış artışından kaynaklanmaktadır. Akaryakıt pazarının oluşturduğu toplam büyüklük 2006 yılında yaklaşık 44,01 milyar YTL olarak gerçekleşti.

Cari açık 2007'de 37,9 milyar dolar oldu

Cari açık 2007 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 18 artarak 37 milyar 996 milyon dolara çıktı. Cari işlemler açığı, aralık ayında bir önceki yılın aynı ayıyla karşılaştırıldığında yüzde 71,7 oranında arttı.

Merkez Bankası, 2007 Yılı Ödemeler Dengesi Gelişmelerini açıkladı. 2007 yılının Aralık ayında cari açık, bir önceki yılın aynı ayıyla karşılaştırıldığında yüzde 71,7 oranında artarak 2.998 milyon dolardan 5.149 milyon dolara yükseldi. Bu artışın başlıca sebeplerini, ödemeler dengesindeki dış ticaret açığının bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 58,6 oranında artması sonucu 4.909 milyon dolara yükselmesi, hizmetler kalemindeki fazlanın yüzde 58,6 oranında azalarak 193 milyon dolar net gelir kaydetmesi ve gelir kalemindeki açığın yüzde 30,2 oranında artması sonucu 728 milyon dolar net gider kaydetmesi oluşturdu.

Öte yandan, aynı dönemde cari transferlerden kaynaklanan girişlerin yüzde 54,5 oranında artarak 295 milyon dolara yükseldiği gözlemlendi. Bu gelişmeler sonucunda 2007 yılında cari açık, bir önceki yıla karşılaştırıldığında yüzde 18 oranında artarak 32 milyar 193 milyon dolardan 37 milyar 996 milyon dolara yükseldi.

2007 yılı Ocak-Aralık dönemi verilerine göre ödemeler dengesi tablosundaki dış ticaret dengesi, bir önceki yılın aynı dönemine oranla yüzde 14,9 artarak 47 milyar 498 milyon dolar tutarında açık verdi. 2007 yılı alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, altın dahil ithalat (CIF) harcamalarının bir önceki yı-

la oranla yüzde 21,8 oranında artarak 169 milyar 987 milyon dolara ulaştığı; ihracat (FOB) gelirlerinin yüzde 25,3 oranında artarak 107 milyar 154 milyon dolara ve bavlul ticareti gelirlerinin ise yüzde 6,3 oranında azalarak 6 milyar 2 milyon dolara düştüğü görüldü.

2007 yılının 12 aylık döneminde turizm gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine oranla yüzde 9,7 artarak 18.487 milyon dolara, turizm giderleri de yüzde 18,8 artarak 3.260 milyon dolara yükseldi. Bunun sonucunda söz konusu dönemde, net turizm gelirleri yüzde 7,9 oranında artışla 15.227 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Hizmetler başlığının diğer önemli

bir kalemi olan taşımacılık kaleminde 2006 yılında 386 milyon dolar net giriş kaydedilmesine rağmen, 2007 yılında 150 milyon dolar tutarında net çıkış gerçekleşti. Taşımacılık kalemi alt kalemler itibariyle incelendiğinde, 2007 yılının navlun kaleminde bir önceki yıla oranla yüzde 92’lik artışla 2.531 milyon dolar net çıkış; diğer taşımacılık kaleminde ise yüzde 39,7 oranında artışla 2.381 milyon dolar tutarında net giriş gerçekleşti.

Yurtiçinde yerleşik inşaat şirketlerinin yurtdışında gerçekleştirdikleri inşaat hizmetlerinden kaynaklanan net döviz girişi, 2007 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 13,7 azalarak 759 milyon dolar oldu.

Bu gelişmeler sonucunda, 2006 yılında toplam 13.830 milyon dolar fazla veren Hizmetler Dengesi kalemi, 2007 yılında da yüzde 1,7 artışla 14.070 milyon dolar fazla verdi. Ücret ödemeleri ve yatırım geliri kalemlerinden oluşan gelir dengesi kalemi, 2007 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 2,8 artarak 6.794 milyon dolar net çıkış kaydetti. Yatırım geliri kaleminin altında yer alan doğrudan yatırımlar ve faizlerden oluşan diğer yatırımlarda gerçekleşen net çıkışlar, sırasıyla 1.798 milyon ve 5.273 milyon dolar olurken; portföy yatırımlarından kaynaklanan net girişler 383 milyon dolara ulaştı.

2007 yılı Ocak-Aralık döneminde uzun ve kısa vadeli kredilere ilişkin faiz giderleri, 2006 yılı 12 aylık toplama oranla yüzde 17,5 artarak 7.431 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Cari transferler kalemi, 2007 yılında yüzde 16,7 oranında büyüyerek

2.226 milyon dolar giriş kaydetti. Diğer sektörler kalemi altında yer alan işçi gelirleri, bir önceki yıla oranla yüzde 8,8 büyümeye kaydederek 1.209 milyon dolar gelir oluşturdu.

Öte yandan, 2006 yılında 221 milyon dolar olarak gerçekleşen diğer transferler kalemi, yüzde 55,7 artışla 2007 yılında 344 milyon dolar olarak gerçekleşti.

2007 yılı Ocak-Aralık dönemi ra-

kamlarına göre finans hesaplarında gerçekleşen net sermaye girişi, bir önceki yıla oranla yüzde 18,8 artarak 38.411 milyon dolar oldu.

Doğrudan yatırımlar kalemi altında, Türkiye’deki yabancı sermayeli şirketlerin yurtdışındaki ortaklarından kullandıkları kredileri ve yurtdışında yerleşik kişilerin Türkiye’de gerçekleştirdikleri gayrimenkul alımlarını da içeren yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırımlar, 2006 yılı içerisinde 19.918 milyon dolar olarak gerçekleşirken 2007 yılında yüzde 9,8 artış sonucunda 21.873 milyona yükseldi.

Alt kalemler itibariyle incelendiğinde, yurtdışında yerleşik kişilerin Türkiye’de gerçekleştirdikleri net gayrimenkul alımları 2007 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 1 artarak 2.952 milyona ulaşmışken, Türkiye’deki yabancı sermayeli şirketlerin yurtdışındaki ortaklarından kullandıkları kredilerle ilgili olarak 501 milyon dolar net kredi kullanımı gerçekleştirildi.

Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırımlarla ilgili olarak, 2006 yılında net 934 milyon dolar tutarında yatırım yapılmışken 2007 yılında yatırım miktarı 2.107 milyona çıktı.

Sonuç itibariyle, 2006 yılında

18.984 milyon dolar net giriş gözlemlenen doğrudan yatırımlar kaleminde, 2007 yılında yüzde 4,1 artış sonucu 19.766 milyon dolar net giriş gerçekleşti.

2006 yılında 7.373 milyon dolar net sermaye girişi olan portföy yatırımlarında 2007 yılında da 717 milyon dolar tutarında net giriş gerçekleşti. Alt kalemler itibariyle incelendiğinde, varlıklar başlığı altında, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtdışında menkul değer alım-satımları ile ilgili olarak, 2006 yılında 4.029 milyon dolar net alım gerçekleştirilirken, 2007 yılında 2.063 milyon dolar tutarında net alım yapıldı.

Portföy yatırımları kaleminin yükümlülükler başlığı altında yurtdışında gerçekleştirilen tahvil ihraçlarıyla ilgili olarak Genel Hükümet, Aralık ayında yeni tahvil ihraççı veya geri ödemesinde bulunmadı ve böylece 2007 yılı net borçlanma tutarı 923 milyon dolar olarak gerçekleşti. Bir önceki yıl yurtdışında gerçekleştirilen net borçlanma tutarı 3.334 milyon dolar olarak gerçekleşmişti.

Hisse senedi piyasasında yurtdışında yerleşik kişiler, Aralık ayında 459 milyon dolar tutarında net alım yaptırdı; böylece bir önceki yıl Ocak-Aralık döneminde 1.939 milyon dolar olan hisse senedi alımları 2007 yılında 5.138 milyon dolara ulaştı. Öte yandan, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında

yurtdışında yerleşik kişilerin Aralık 2007 ayında gerçekleştirdikleri 491 milyon dolar tutarındaki net alımıyla birlikte Ocak-Aralık döneminde toplam 3.281 milyon dolar tutarında net satım gerçekleştirildi.

Ticari ve nakit krediler ile mevduatlardan oluşan Diğer Yatırımlar kaleminde 2006 yılında 12.099 milyon dolar net giriş gerçekleşmişken, 2007 yılının aynı döneminde 25.960 milyon dolar net giriş oldu. Varlıklar bölümünde yer alan ticari kredilerde, ihracat karşılığı yurtdışına açılan kredilerle ilgili olarak, 2006 ve 2007 yıllarında sırasıyla 2.419 milyon dolar ve 1.424 milyon dolar tutarında net kredi açıldı. Nakit kredilerde ise 2006 yılında yurtdışı yerleşiklere 725 milyon dolar net kredi açılmışken, 2007 yılında 146 milyon dolar tutarında net kredi geri ödemesi gerçekleştirildi. Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz varlıkları, 2006 yılının 12 aylık döneminde 10.293 milyon dolar artmışken, 2007 yılında toplam 3.474 milyon dolar tutarında artış gösterdi.

2006 yılında 25.536 milyon dolar artış gözlemlenen yükümlülükler kaleminde 2007 yılında yüzde 20,3 artışla 30.712 milyon dolar olarak gerçekleşti. Alt kalemler itibariyle incelendiğinde, ithalat karşılığı sağlanan ticari krediler kaleminde 2007 yılında toplam 4.214 milyon dolar net kullanım kaydedildi. Aynı

kalemde 2006 yılında toplam 674 milyon dolar net kullanım gerçekleşmişti.

2007 yılı krediler kalemi incelendiğinde; Uluslararası Para Fonu kredileriyle ilgili olarak Genel Hükümet, Aralık ayında gerçekleşen 133 milyon dolar geri ödeme ile birlikte 2007 yılında toplam 3.983 milyon dolar net geri ödeme gerçekleştirdi, yurtdışı piyasalar ve diğer uluslararası kuruluşlardan sağlanan uzun vadeli kredilerle ilgili olarak 82 milyon dolar net kredi kullanımında bulundu. 2007 yılında bankacılık sektörünün yurtdışından sağlamış olduğu net kredi miktarı, bir önceki yıla oranla yüzde 8,2 azalarak 5.340 milyon dolar oldu, diğer sektörlerin sağlamış olduğu net kredi miktarı ise yüzde 41,4 artarak 27.381 milyon dolara ulaştı.

Yurtdışında yerleşik kişilerce Merkez Bankası ile yurtdışında yerleşik bankalarda tutulan mevduat hesaplarından oluşan mevduatlar kaleminde, 2006 yılında 4.622 milyon dolar net artış olmuşken, 2007 yılında 2.673 milyon dolar tutarında net düşüş gözlemlendi. Bu dönemde yurtdışı bankaların yurtdışında tuttukları net mevduat tutarı 1.455 milyon dolar tutarında azaldı.

Finans hesaplarının son kalemi olan rezerv varlıkların içinde bulunan resmi rezervler, 2006 yılında 6.114 milyon dolar artmışken, 2007 yılında toplam 8.032 milyon dolar artış gösterdi.

İstihdam için 6,2 milyar dolar

Dünya Bankası, istihdam olanaklarının artırılması amacıyla, Türkiye’ye 4 yıllık dönem için 6,2 milyar dolara kadar finansman sağlayacak. İstihdamın yanı sıra, rekabet, insani kalkınma ve kamu hizmetlerinin verimli sunulmasına yönelik çalışmalar içinde bu finansman imkanı kullanılabilir.

Dünya Bankası İcra Direktörleri Kurulu, Türkiye’ye yönelik 2008-2011 yıllarını kapsayacak yeni bir Dünya Bankası Ülke Ortaklık Stratejisini (ÜOS) görüşerek, kabul etti. Bu strateji çerçevesinde, 4 yıllık dönem için Türk hükümeti tarafından yürütülen programların ya da Türk hükümetinin üstlendiği garantilere yönelik olarak azami 6,2 milyar dolara kadar finansman sağlanması öngörülmekte. Strateji buna ek olarak, Uluslararası Finans Kuruluşu (IFC) tarafından sağlanan özel sektör yatırımlarına yöne-

lik kredi ve Çok Taraflı Yatırım Garantisi Ajansı (MIGA) tarafından ticari olmayan risklere karşı verilen garantilerin finansmanını da içermektedir. IFC ve MIGA kuruluşları Dünya Bankası Grubu üyesidir.

Dünya Bankası’nın ortaklık stratejisi temellerini, bizzat Türkiye’nin geliştirdiği kendi kalkınma gündemi olan 9. Kalkınma Planı’ndan almakta. Stratejinin hedefi, tüm Türk vatandaşlarının yaşam standartlarını ve tanınan fırsatları arttırarak, Türkiye’nin, zamanla, diğer OECD ve AB ülkelerinin gelir ve kalkınma düzeylerine erişmelerine

katkıda bulunmaktır. Dünya Bankası’nın Türkiye Ülke Direktörü Ulrich Zachau: “Türkiye son altı yıllık süre içerisinde ekonomik kalkınma başarısı yakalama fırsatı bulmuş ve dünyadaki en gelişmiş ekonomi ve toplumlardan biri haline almıştır. Yeni Ortaklık Stratejisi, bu fırsatın gerçeğe dönüştürülmesinde Dünya Bankası’nın Türkiye’nin ortağı olmasını amaçlamaktadır.” diyerek “Türkiye, adil ve hızlı bir ekonomik kalkınmayı sürrekli kılmayı hedeflemektedir ve Dünya Bankası Grubu da mevcut en iyi teknik uzmanlık, uluslararası

tecrübe ve uygun finansman olanaklarını Türkiye'nin bu hedefine ulaşması için seferber etmeye çalışacaktır" dedi.

Dünya Bankası destek programı Türkiye'nin önceliklerine göre şekillendirilecek. Bu ortaklık, Türkiye'nin güçlü makroekonomik çerçevesi üzerine inşa edilecek ve şu üç alana odaklanacak;

Rekabetin ve İstihdam Olanaklarının Arttırılması; Olumlu bir iş ortamı ve küçük ve orta ölçekli işletmeler dahil özel sektöre yönelik daha geniş kredi erişim olanaklarını; Türk ihracatçılarının rekabet gücünün arttırılmasını; güvenilir ve verimli enerji arzına ve altyapının güçlendirilmesine yönelik önlemler ve kadınlar-erkekler ve gençler dahil yeni ve daha iyi işleri kapsayacak.

Adil İnsani ve Sosyal Kalınma; sosyal güvenlik ve genel sağlık sigortası reformunun tamamlanmasını; Türkiye'nin sağlık sisteminde devam eden dönüşümünü; özel sektör işverenlerinin ihtiyaç duyduğu becerilerin öğrencilere, işçilere ve çalışanlara kazandırılmasına öncelik verilerek, eğitimin yaygınlaştırılması ve eğitim kalitesinin arttırılmasını ve Tür-

kiye'de toplumun dezavantajlı ve zayıf kesimlerinin desteklenmesine yönelik sosyal katılım ve refah politikalarını kapsayacak.

Kaliteli Kamu Hizmetlerinin Verimli Sunumu; Türkiye'nin kamu harcamaları ve finansmanı alanındaki modernizasyonunun devamı-

nı; yargı hizmetlerinin güçlendirilmesini; yerel yönetim altyapı ve sulama sistemlerine yatırımı; iyileştirilmiş kadastro sistemini ve etkin bir afet hazırlık ve yönetim sistemini kapsar.

Dünya Bankası Grubu tarafından ülke stratejisi kapsamında, 2003-2007 yılları arasında Türkiye'de

destek verilmiş proje ve programlar halihazırda olumlu sonuçlar vermişti. Örneğin, Türkiye, kız çocuklarının okula kayıt oranında önemli artış sağlanması dahil, temel eğitimin iyileştirilmesi alanında başarılı olmuştu. Dünya Bankası Grubu'nun finansmanına katkıda bulunduğu Türkiye'nin diğer proje

ve programları arasında, okul ve hastanelerin büyük depremlere karşı yapısal dayanıklılıklarının arttırılması, inovasyonun, teknoloji adaptasyonunun ve ihrac pazarlarına açılımın desteklenmesi amacıyla Türkiye'de özel sektör firmalarına yatırım yapılması ve kredi sağlanması; çocuklarını okula göndermeye izin vermeleri için yoksul ailelere yardımda bulunulması; tarımsal uygulamaların ve politikaların modernleştirilmesi ve ozon tabakasına zarar veren maddelerin üretimine son verilmesi sayılabilir.

Yeni Ülke Ortaklık Stratejisi, Türk makamlarıyla yakın işbir-

liği ve özel sektör, sivil toplum ve diğer paydaşlarla istişare içerisinde hazırlanmıştı. Dünya Bankası Grubu tüm Türkiye'deki paydaş kesimleri söz konusu yeni stratejinin uygulanması konusunda, görüş ve önerilerini bildirmeye davet etti ve bu kesimlerden gelecek fikir ve önerileri bekliyor.

Bölgesel rekabete AB desteği

Avrupa Birliği 2007-2013 dönemi için aday ve potansiyel aday ülkelere sağlanacak tüm katılım öncesi mali yardımları tek bir program çerçevesinde topladı. Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı, KOBİ'lerin rekabet edebilirliğini artırmayı amaçlıyor.

Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programı; KOBİ, yenilik (inovasyon), bilgi toplumu, enerji verimliliği alanlarını kapsayan ve Avrupa Birliği'nin (AB) Lizbon Hedefleri ile uyumlu büyüme ve istihdam hedeflerine ulaşılması için 2007-2013 yıllarında uygulanacak Avrupa Topluluğu Programı olarak kabul edildi.

“Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı”nı; (BROP) hazırlama, uygulama, izleme, değerlendirme ve denetleme görevini Türkiye’de Sanayi ve Ticaret Bakanlığı üstlendi.

Rekabet edebilirlik ve yenilik programının amacı; İşletmelerin ve özellikle KOBİ’lerin rekabet edebilirliğini artırmak, Eko-Yenilik dahil olmak üzere yenilikleri desteklemek, Rekabet gücü yüksek, yenilikçi ve kapsamlı bir Bilgi Toplumu’nun gelişimine hız vermek, Ulaşım da dahil olmak üzere tüm sektörlerdeki yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını teşvik etmek olarak hedeflendi.

Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programı, Avrupa Birliği tarafından daha önceki yıllarda uygulanan, “AB İşletme, Girişimci-

lik ve Özellikle Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin Çok Yıllı Programı” (MAP), e-TEN, Modinis ve e-Content, SAVE, Altener ve STEER, LIFE gibi programları tek bir çerçevede toplamakta.

CIP Programı ve özellikle birinci bileşeni olan Girişimcilik ve Yenilik Programı (EIP), 2001-2006 yılları arasında yürütülen MAP Programının (İşletmeler ve Girişimcilik için Çok Yıllı Program) devamı niteliğinde olmakla birlikte yenilikçiliğe ve KOBİ’lerin finansmana erişimine daha da fazla önem vermekte.

Avrupa Birliği 2000 yılında Lizbon Stratejisini kabul etmiş ve 2010 yılına kadar dünyanın en dinamik bilgiye dayalı ekonomisi olma hedefini benimsemişti. Avrupa Birliği tarafından uygulanan tüm politikalar ve yürütülen tüm programlar büyüme ve istihdam odaklı olan Lizbon hedefinin gerçekleştirilmesine yönelikti. Ayrıca, Lizbon hedeflerinin gerçekleştirilmesi bakımından KOBİ'ler büyük önem arz etmekte.

CIP Programı da bu çerçevede KOBİ'lerin rekabet edebilirliğini ve inovasyon kabiliyetlerini artırmayı, her türlü yenilikleri desteklemeyi, araştırma ve yenilikler arasındaki uçurumu kapatmayı hedeflemektedir.

KOBİ'lerin kurulma öncesi fikir aşamasından, gelişip, büyüyüp halka açılmasına kadarki tüm yaşam devrelerini içeren tüm iş yaşam zinciri boyunca CIP-EIP Programına katılarak fonlardan ve hizmetlerden faydalanması mümkün olacaktır.

CIP-EIP Programı, yeni kurulan veya kurulacak olanlar da dahil olmak üzere tüm KOBİ'lere her aşamada pazar araştırmasında danışmanlık ve bilgilen-

dirme destekleri sağlamakta, bunun yanı sıra mali araçlar altındaki çekirdek sermayesi, girişim sermayesi ve kredi

kefaleti gibi destekleri sunmakta.

Kredi Garanti, Girişim Sermayesi

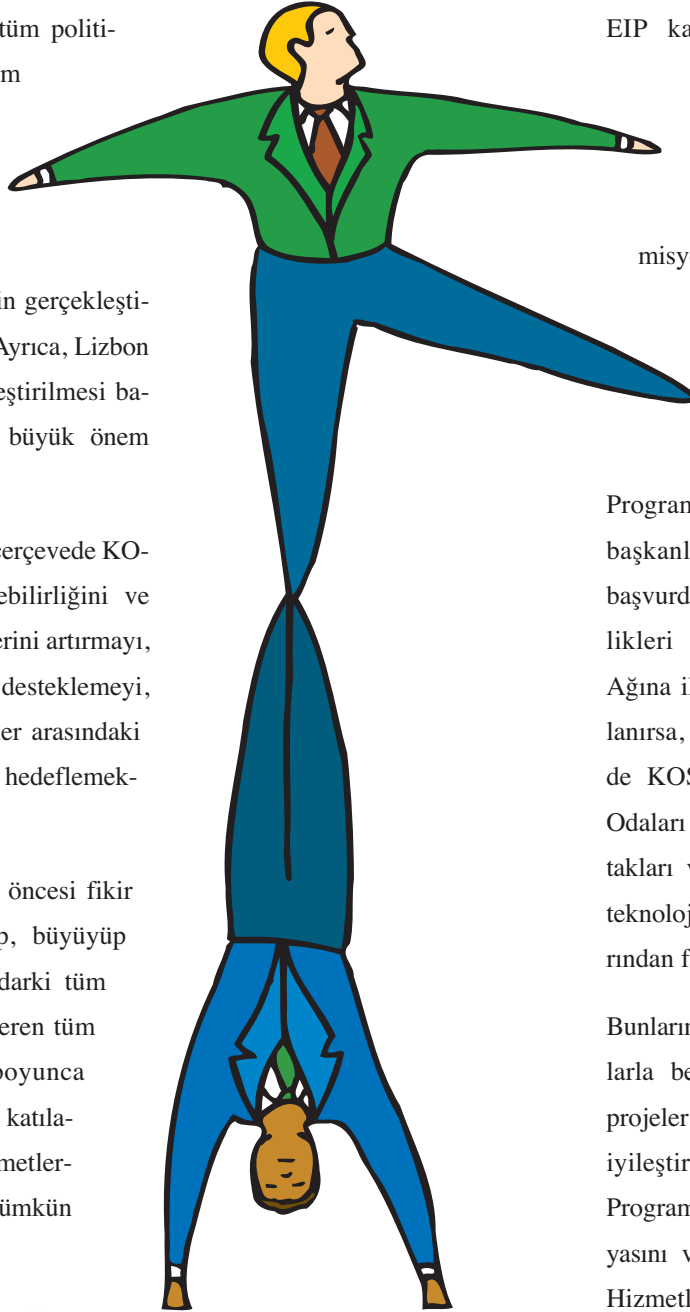
gibi Mali araçlar ile ilgili olarak KOBİ'ler Avrupa Yatırım Fonu tarafından sağlanacak kaynaklardan aracı finansal kuruluşlar kanalıyla yararlanabilecekler. Ayrıca, CIP-EIP kapsamında yıllık çalışma programları temelinde muhtelif "Inovasyon ve Politika Projeleri" için Komisyon sitesinde çıkan proje çağrılarına müracaat etmek mümkün olacaktır.

E I P

Programı kapsamında KOSGEB başkanlığında 7 konsorsiyumun başvurduğu "İş Dünyasını ve Yenilikleri Destekleyen Hizmetler" Ağına ilişkin çağrıdan destek sağlanırsa, değişik il ve bölgelerimizde KOSGEB, Sanayi ve Ticaret Odaları ve diğer konsorsiyum ortakları vasıtasıyla KOBİ'ler bilgi, teknoloji ve danışmanlık imkanlarından faydalanacaklar.

Bunların yanı sıra yıllık programlarla belirlenen çeşitli tedbir ve projeler KOBİ'ler için iş ortamının iyileştirilmesini sağlayacak. EIP Programı kapsamındaki "İş Dünyasını ve Yenilikleri Destekleyen Hizmetler" konulu çağrı ile oluşturulacak Ağ (Network) KOBİ'lere yerel olarak tüm bilgileri sunacak.

Avrupa Birliğinin 27 üyesi dışında, Avrupa Ekonomik Alanındaki (EE-

A-European Economic Area) ülkeler (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn) ile aday ve potansiyel aday ülkeler ve Avrupa-Akdeniz ülkeleri Komisyon ile ikili olarak anlaşmaları koşuluyla Programdan faydalana-bilecek. Şimdiye kadar İsrail, Hırvatistan ve Makedonya da programa katılmak için anlaşma imzaladı.

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA, Avrupa Birliği'nin 2007-2013 dönemi için aday (Türkiye, Hırvatistan ve Makedonya) ve potansiyel aday (Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan, Karadağ ve Kosova) ülkelere sağladığı tüm katılım öncesi mali yardımları tek bir çerçevede topladığı programın adı oldu.

Türkiye'nin 1999 yılında Avrupa Birliği'ne aday ülke ilan edilmesinden sonra ülkemize çeşitli kaynaklar vasıtasıyla sağlanan yardımlar tek bütçe altında toplanmıştı. 2002 -2006 yılları arasında programlanan bu yardımlardan, sadece AB'ye uyum amacıyla tanımlanan projeler yararlanabilmişti. Bu dönemde müktesebat uyumu, müktesebat uyumu için gerekli idari kapasite oluşturulması ve bunun için gerekli yatırım ihtiyacı ve ekonomik ve sosyal uyum konularındaki projeler finanse edilmişti.

2007-2013 döneminde Avrupa Birliği bu beş başlık altında aday ve potansiyel aday ülkelere verdiği

bu mali yardımları IPA ile tek bir çerçevede topladı.

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA kapsamında verilen mali yardımların temel amacı, Topluluğun uyum politikasının yönetilmesi ve uygulanmasına hazırlanmalarını teminen aday ve potansiyel ülkelere katkı sağlamak, onları üyelikle birlikte devreye girecek yapısal fon uygulamalarına hazırlamak ve dolayısıyla bu ülkelerin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmalarında destek sağlamak olarak hedeflendi.

2007-2013 döneminde uygulamada olacak Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA'nın getirdiği en önemli değişiklik mali yardımların faydalanıcı ülkeler tarafından hazırlanacak programlar çerçevesinde belirlenen öncelik ve faaliyet alanlarına yönelik kullanılacak olmasıdır. Bu kapsamda, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı, Çevre ve Orman Bakanlığınca Çevre Operasyonel Programı, Ulaştırma Bakanlığınca Ulaştırma Operasyonel Programı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından da Kırsal Kalkınma Operasyonel Programı hazırlanmış bulunmaktadır. Avrupa Birliği tarafından sağlanacak mali yardımlar bu programlar-

da belirlenen öncelik ve faaliyet alanlarına yönelik kullanılacak.

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programında 2 temel öncelik ve bu öncelikler altında 6 temel faaliyet alanı (tedbir) belirlenmiş bulunmaktadır. Bu öncelik ve faaliyet alanları şunlardır;

Operasyonel Programın birinci önceliği "iş ortamının iyileştirilmesi"dir. İkinci öncelik ise "işletme kapasitelerinin artırılması ve girişimciliğin teşvik edilmesi"dir.

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programından; Bayburt, Erzincan, Erzurum, Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars, Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli, Bitlis, Hakkâri, Muş, Van, Adıyaman, Gaziantep, Kilis, Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Mardin, Siirt, Şırnak, Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye, Kayseri, Sivas, Yozgat, Çankırı, Kastamonu, Sinop, Amasya, Çorum, Samsun, Tokat, Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon illeri yararlanabilecek.

AB tarafından gelen yaklaşık 140 Milyon Avro ile ulusal katkı yaklaşık 47 Milyon Avro'nun toplamı 187 Milyon Avro; 2009 yılı sonuna kadar 43 az gelişmiş ildeki imalat sanayi ve turizm KOBİ'lerine yönelik destek faaliyetleri için kullanılacaktır.

Bankacılık sektöründe kar patlaması

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), bankacılık sektörü net karının Aralık 2007’de bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 31,3 oranında artarak 14,9 milyar YTL’ye yükseldiğini açıkladı.

BDDK’nın Aralık 2007 verilerinin açıklandığı şubat 2008 raporuna göre, Kasım ayında 559,6 milyar YTL seviyesinde olan bankacılık sektörü toplam aktifleri, yüzde 3,9 oranında artarak 2007 yılı Aralık döneminde 581,4 milyar YTL seviyesine yükseldi.

Kasım döneminde 275,3 milyar YTL olan bankacılık sektörü toplam kredileri son bir aylık dönemde yüzde 3,8 oranında artarak Aralık ayında 285,7 milyar YTL’ye çıktı. Kasım ayında 166,5 milyar YTL olan bankacılık sektörü menkul değerler cüzdanı ise bir aylık dönemde yüzde 1,1 oranında azalarak Aralık döneminde 164,7 milyar

YTL’ye geriledi. Nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, para piyasalarından alacaklar ve bankalardan alacaklar rakamlarından oluşan bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri varlıklar bir aylık dönemde yüzde 13,8 oranında artarak Kasım dönemindeki 53 milyar YTL seviyesinden Aralık’ta 60,3 milyar YTL seviyesine yükseldi.

Bankacılık sektörü aktif dağılımı incelendiğinde, Aralık döneminde sektörün toplam aktiflerinin yüzde 3,9’unun duran değerlerden oluştuğu görüldü. Nakit ve nakit benzeri varlıkların toplam bilanço içerisindeki payı incelenen dönemde yüzde 10,4 seviyesinde gerçekleşti.

Kredilerin aktif toplamı içindeki payı yüzde 49,3 iken; menkul değerler cüzdanının toplam aktifler içerisindeki payı yüzde 28,3 olarak gerçekleşti. Bankaların kaynak yapısına bakıldığında, Aralık döneminde toplam pasiflerin yüzde 87’si yabancı kaynaklardan, yüzde 13’ü özkaynaklardan oluştu.

Bankaların en büyük fon kaynağı durumunda olan mevduatın bankacılık sektörü toplam pasifleri içindeki payı yüzde 61,4 seviyesinde gerçekleşti. Bankacılık sektörü yabancı kaynakları açısından bakıldığında, bankalara borçlar kaleminin mevduatın ardından yüzde 12,3’lük pay ile ikinci sırada yer aldığı görüldü. Kasım döneminde 342,3

milyar YTL seviyesinde olan bankacılık sektörü toplam mevduatı/toplanan fonlar bir aylık dönemde yüzde 4,3 oranında artarak 356,9 milyar YTL seviyesine yükseldi.

Yabancı para mevduatlar toplam mevduatlar içerisindeki payı yüzde 35,4 oldu. Bir önceki yılın aynı döneminde 19,1 milyar YTL seviyesindeki sektörün takipteki alacaklar özel provizyonu sonrası net faiz/kar payı gelirleri yüzde 20,8 oranında artarak aralık ayında 23,1 milyar YTL seviyesine yükseldi. Faiz/kar payı dışı gelirler toplamı, diğer faiz/kar payı dışındaki gelirlerde meydana gelen yüksek miktartlı düşüşe rağmen bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9,1 oranında arttı. Faiz/kar payı dışı giderler toplamında aynı dönemde yüzde 18,2 oranında artış gerçekleşti.

Bir önceki yılın aynı döneminde toplam diğer faiz/kar payı dışındaki giderler 571 milyon YTL olarak gerçekleşirken; incelenen dönemde söz konusu kalem gelire dönüştü ve 1,3 milyar YTL seviyesinde gerçekleşti. 2006 yılının aralık döneminde 11,4 milyar YTL seviyesinde gerçekleşen bankacılık sektörü dönem net karı, yüzde 31,3 oranında artarak incelenen dönemde 14,9 milyar YTL'ye yükseldi.

Bankacılık sektörü toplam kredileri aralık döneminde 285,7 milyar

YTL'ye yükseldi. İstikrarlı devam eden yüksek miktartlı tüketici kredileri, ihracat kredileri, kredi kartları, diğer krediler ve işletme kredileri nedeniyle bankacılık sektörü kredilerinin sektörün aktif büyüklüğü içerisindeki payı artmaya devam etti.

Dış ticaretin finansmanı amaçlı sendikasyon kredileri incelenen dönemde, bir önceki aya göre yüzde 1,6 oranında artarak 12,4 milyar dolar seviyesine ulaştı. Ayrıca konut kredilerinin (dövizde endeksli olanlar dahil) ve bireysel kredi kartlarının sırasıyla 32,4 milyar YTL ve 27,1 milyar YTL seviyesinde gerçekleştiği görüldü. Bankacılık sektörünün KOBİ'lere 80,7 milyar YTL nakdi kredi, 26,5 milyar YTL gayri nakdi kredi kullandırdığı; KOBİ'lere kullanılan kredilerin 3,2 milyar YTL'lik tutarının takibe düştüğü görüldü.

Son bir aylık dönemde yasal özkaynak yüzde 1,8 oranında artarken, risk ağırlıklı kalemler yüzde 3 oranında arttı. Bunun sonucunda da, sermaye yeterliliği standart rasyosu, son bir aylık dönemde yaklaşık 20 baz puan azalarak, incelenen dönemde yüzde 18,82 seviyesine geriledi.

2006 yılı aralık döneminde yüzde 21 olarak gerçekleşen özkaynak karlılığı, yaklaşık 400 baz puan artarak incelenen dönemde yüzde

24,9 olarak gerçekleşirken; aktif karlılığı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık 10 baz puan artarak 2007 yılı Aralık ayında yüzde 3,4 seviyesinde gerçekleşti.

Kasım döneminde 175 milyon dolar olarak gerçekleşen yabancı para net genel pozisyonu, incelenen dönemde negatif 33 milyon dolar oldu. " yabancı para net genel pozisyonu /Özkaynak" standart oranı, Aralık 2007 döneminde negatif yüzde 0,06 olarak gerçekleşti.

2006 yılı aralık döneminde 277,4 milyar YTL seviyesinde olan toplam bilanço dışı işlemler, yüzde 45,9 oranında artarak 2007 yılının aynı döneminde 404,8 milyar YTL seviyesine yükseldi.

İncelenen dönemde mevduat bankaları, katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğü içerisindeki payları sırasıyla yüzde 93,4, yüzde 3,4 ve yüzde 3,2 seviyesinde gerçekleşti. Bankacılık Kanununda yer alan kontrol tanımı esas alınmak suretiyle banka sahipliği açısından bakıldığında, aralık 2007 döneminde, yerli özel bankaların, kamu bankalarının ve yabancı bankaların toplam aktif büyüklüğü içerisindeki payları sırasıyla yüzde 55,6, yüzde 30,4 ve yüzde 14,0 olarak gerçekleşti.

Uluslararası doğrudan yatırımlar 21.8 milyar dolar oldu

Uluslararası doğrudan yatırımlar toplamı 2007 yılında net 21 milyar 873 milyon dolara yükseldi. Geçtiğimiz yıl net sermaye girişi 18 milyar 420 milyon dolar oldu. Yabancılar 2 milyar 952 milyon dolarlık gayrimenkul satışı gerçekleştirdi.

Hazine Müsteşarlığı 2007 yılında gerçekleştirilen uluslararası doğrudan yatırım verilerini açıkladı. 2007 yılında net doğrudan uluslararası yatırım girişi yani fiili giriş, 21.873 milyon dolar düzeyinde gerçekleşti. Uluslararası doğrudan yatırım girişleri kaleminde yer alan sermaye girişi 2007 yılında toplam 19.190 milyon dolara ulaştı.

2007 yılı Aralık ayında 3.219 milyon doları düzeyinde uluslararası doğrudan yatırım girişi gerçekleşti. Uluslararası yatırımcıların Türkiye'deki yeni veya mevcut şirketleri ile iştirak ettikleri yerli sermayeli şirketlerdeki ortaklık paylarına ilişkin transferleri içeren sermaye girişi, 2007 Aralık ayında 3.663 milyon dolar düzeyinde gerçekleş-

ti. Sermaye girişinin; 2.835 milyon doları mali aracı kuruluşların faaliyetlerinden geldi. 3.663 milyon dolar olan nakit sermaye girişinin; 2.898 milyon dolarlık bölümü AB ülkeleri kaynaklı.

2007 yılında 19.190 milyon dolar olan uluslararası doğrudan yatırım girişinin 11.409 milyon doları mali aracı kuruluşlardan kaynaklandı. 2007 yılında nakit sermaye girişinin yüzde 66,2'si AB ülkeleri kaynaklı oluştu.

2007 yılı Aralık ayında 159 adet uluslararası sermayeli şirket ve şube kurulmuş olup, 25 adet yerli sermayeli şirkete de uluslararası sermaye iştiraki gerçekleşti. 2007 yılı sonu itibarıyla 3.051 adet uluslararası sermayeli şirket ve şube

kurulmuş olup, 651 adet yerli sermayeli şirkete de uluslararası sermaye iştiraki gerçekleşmişti.

2007 yılında; 3.702 adet uluslararası sermayeli şirketin, başta gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri olmak üzere, toptan ve perakende ticaret, inşaat ile imalat sanayi sektörlerinde faaliyette bulundukları görülmekte. İmalat sanayiinde faaliyette bulunan uluslararası sermayeli şirketlerde kimyasal madde ve ürünleri imalatı birinci sırada yer alırken, bunu tekstil ürünleri imalatı ile makine ve teçhizat imalatı izlemekte.

2007 yılında kayıtlı sermayesi 500.000 doların üzerinde olan 325 adet uluslararası sermayeli şirket, şube kuruluşu ile yabancı ortak iş-

tirak gerçekleştirdi. Bu şirketlerin 80 adedi imalat sanayiinde, 62 adedi toptan ve perakende ticaret sektöründe, 59 adedi ise gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteriyor.

2007 yılında kurulan 3.702 adet uluslararası sermayeli şirketin, 2.193 adedi AB ülkeleri, 527 adedi Yakın ve Ortadoğu ülkeleri, 506 adedi ise diğer Avrupa ülkeleri ortaklı şirketler oldu.

2007 yılı sonu itibariyle 14.943 adet uluslararası sermayeli şirket ve şube kurulmuş olup, 3.365 adet yerli sermayeli şirkete de uluslararası sermaye iştiraki gerçekleşti. Toplamda 18.308 adet uluslararası sermayeli şirket ülkemizde faaliyette bulunmakta. Bu, uluslararası sermayeli şirketlerin, başta toptan ve perakende ticaret olmak üzere, imalat sanayi, gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri sektörlerinde faaliyette bulunuyorlar.

İmalat sanayiinde faaliyette bulunan uluslararası sermayeli şirketlerde tekstil ürünleri imalatı birinci sırada yer alırken, bunu kimyasal madde ve ürünleri imalatı ile gıda ürünleriz içecek imalatı izlemekte. Bu firmanın ülke gruplarına göre dağılımına bakıldığında ise AB ülkeleri ortaklı girişim sayısının 10.720 adet ile birinci sırada yer aldığı görülmekte. AB ülkeleri ortaklı uluslararası sermayeli şirketlerin içinde Almanya 3.125 adet firma ile birinci sırayı alırken, onu İngiltere, 1.831 adet ve Hollanda, 1.419 adet izlemekte. Uluslararası sermayeli firmanın illere göre dağılımına bakıldığında; İstanbul ilinin 10.053 adet ile birinci sırada yer aldığı görülmektedir. İstanbul ilini Antalya, 2.283, Ankara, 1.224 ve Muğla 1.123 illeri takip etmekte.

İstanbul ilinde faaliyette bulunan 10.053 adet uluslararası sermayeli firmanın başta toptan ve perakende

ticaret olmak üzere, imalat sanayi, gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri sektörlerinde faaliyette bulundukları görülmekte.

2007 Aralık ayında Hazine Müsteşarlığı tarafından yatırım teşvik belgesi düzenlenen 14 adet proje kapsamında yaklaşık 147,3 milyon dolar tutarında yatırım yapılması öngörülmüştü. Böylece 2007 yılında belgelendirilen yatırım projesi sayısı 198 adede, belge kapsamındaki yatırımların tutarı ise 5,4 milyar dolara ulaştı. Söz konusu yatırım teşvik belgelerinde öngörülen toplam yatırım tutarının 5,2 milyar dolar, yani yüzde 49,1'i uluslararası ortaklar tarafından karşılanacak. 198 adet yatırım teşvik belgesinin 167 adedi imalat, 4 adedi tarım ve ormancılık, 3 adedi madencilik ve taş ocakçılığı, 24 adedi hizmetler sektörlerinde düzenlendi.

Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişleri (FİİLİ GİRİŞLER)

(Milyon \$)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uluslararası Doğrudan Yatırımlar Toplam (Net)	982	3.352	1.133	1.752	2.885	10.029	19.918	21.873
Uluslararası Doğrudan Sermaye	982	3.352	1.133	754	1.542	8.188	16.996	18.921
<i>Sermaye (Net)</i>	<i>982</i>	<i>3.352</i>	<i>617</i>	<i>737</i>	<i>1.191</i>	<i>8.137</i>	<i>16.988</i>	<i>18.420</i>
<i>Giriş</i>	<i>1.707</i>	<i>3.374</i>	<i>622</i>	<i>745</i>	<i>1.291</i>	<i>8.538</i>	<i>17.645</i>	<i>19.190</i>
<i>Çıkış</i>	<i>-725</i>	<i>-22</i>	<i>-5</i>	<i>-8</i>	<i>-100</i>	<i>-401</i>	<i>-657</i>	<i>-770</i>
Diğer Sermaye*	-	-	516	17	351	51	8	501
Gayrimenkul (Net)	-	-	-	998	1.343	1.841	2.922	2.952

* Uluslararası Sermayeli Firmaların Yabancı ortaklarından Aldıkları Kredi Geçici Veriler,
Kaynak : Merkez Bankası

Türkiye değerini katlıyor

Türkiye’de makro göstergelerdeki kısmi düzelmeler yanı sıra, yabancılardan daha önceki krizlerdeki gibi apar topar Türkiye’yi terk etmemesi ekonomik durumda önemli rol oynuyor. En büyük yatırımları çekecek sektörler olan gayrimenkul ve enerjide yatırım kuyruğu uzuyor.

Türkiye ekonomisi daha önceki küresel krizlerde ağır yara alırken son iki dalgalanmadan (Mayıs-Haziran 2005 ve bugün içinde bulunduğumuz dalgalanma) diğer ülke ekonomileri gibi derin yarayla çıkmadı. Bu gelişmede Türkiye’de makro göstergelerdeki kısmi düzelmeler yanı sıra yabancılardan daha önceki krizlerdeki gibi apar topar Türkiye’yi terk etmemesinin önemli bir rolü var. Bu dönemden sonra da en büyük yatırımları çekecek sektörler olan gayrimenkul ve enerjide yatırım kuyruğu uzuyor.

İstanbul Serbest Muhasebeci Ma-

li Müşavirler Odası’nın (İSMMMO) “Türkiye Değerini Katlıyor” araştırmasına göre, yabancılardan Türkiye ekonomisine ilgisinin sırrı; varlıkların değerini katlamasında. İSMMMO’nun fiili araştırması yanı sıra Deloitte, Colliers gibi uluslararası denetim ve veri şirketlerinin hesaplamalarından da yararlanarak hazırladığı incelemesine göre; özellikle enerjide yatırımcı kuyruğa girdi, liste incelendiğinde milyar dolarlık projeler bekliyor. ‘Taşı toprağı altın’ denilen İstanbul’un her metrekaresi artık altından da değerli. 2001 krizinden sonraki dönemde, bugüne kadar altın fiyatları 3.5

kat, enflasyon 3 kat arttı ama İstanbul’un birçok semtinde konut fiyatları 7 ila 20 kat arasında değer kazandı.

Özelleştirme ve özel sektör ortaklıklarına akın eden yabancılardan İstanbul’a konuşlanmasında milyarlarca dolarlık yeni ofis inşaatlarını beraberinde getirdi. Ofis kiralalarında dolar bazında son 3 yılda yüzde 120’ye varan artışlar yaşandı.

TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı ve İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan, araştırmaya ilişkin değerlendirmesinde, özelleştirmeler ve finans kesimindeki önemli birleşme ve satın almaların reel kesim-

de de sürdürdüğüne dikkat çekerek madalyonun iki yüzü bulunduğunu ifade etti. Kimi Türkiye'nin şirketlerini satarak varlık yitirdiği yönünde çok yorum yapıldığını belirten Arıkan, diğer taraftan şu gelişmelerin de yaşandığına dikkat çekti: "Milyar dolarlık birleş-

me ve satın almalar cephesinde, küçük çaplı ancak büyük potansiyeli olan şirketlere de ilgi var. Üstelik, bu şirketler sadece yabancılar değil, yerli şirketler tarafından bünyelerine katılıyor. Yabancı şirketlerin Türkiye'de büyüme istekleri dışında tüm dün-

yada köpekbalığı olarak adlandırılan özel hisse fonlarının (private equity) giderek artan ilgisi şirketlerin değerini artıran unsurlar arasında yer alıyor. Bugüne kadar Türkiye'nin devlerine gelen milyarlarca dolarlık ortaklık ve satın alma teklifi artık daha orta kademeye şirketlere sığıyor. Bu akım arttıkça ve yabancıların sıcak para yerine Türkiye'ye getirdiği doğrudan sermaye yükseldikçe krizlerden korunma şansı o derece artıyor."

Arıkan, bugüne kadar gelen sermayenin birleşme ve satın almalarla ülkeye giriş yaptığını bundan sonra sıranın sıfırdan yatırım (greenfield) olması gerektiğinin altını çizdi. Arıkan'a göre, ekonomi yönetiminin her sektöre teşvik verme yerine geçmişte Türkiye'yi tercih etmekten son anda vazgeçen Opel (General Electric) ve Hyundai (G. Kore) gibi sıfırdan yatırımlara özel önem verilmesi gerekiyor.

Bu yaklaşımın, Türkiye'ye kalifiye işgücüyle destekleyecek eğitim programlarıyla dünyanın en

büyük üretim merkezlerinden biri yapacağını belirten Arkan, “Avrupa, Ortadoğu ve Müslüman dünyasının kavşak noktasında bulunun Türkiye, petrolü olmasa da dünyanın gelmek için çırpındığı bir ülke olabilir. Bunun için biraz çaba ve teşvik Türkiye’yi krizin kazananı yapabilir” dedi.

Taşı toprağı altın denilen İstanbul’un her metrekaresi artık altından da değerli. 2001 krizinden sonraki dönemde altın fiyatları 3,5 kat, İstanbul’un birçok semtinde konut fiyatları 20 kat değer kazandı. Altın piyasasının kalbi olan Londra borsasında altının onsu 2001 yılında ortalama fiyatı 271 dolarken 2008’e gelirken 3.2 kat artarak 882 dolara kadar çıktı.

Aynı dönemde İstanbul’da Şirinevler’de fiyatlar yaklaşık 19 kat, Maltepe, Kartaltepe, Suadiye’de 15-16 kat artış gösterdi. 2001 yılındaki gazetelerin seri ilanlarından elde edilen verilerin bugünkü benzerleriyle karşılaştırarak yapılan ve metrekaresi değeri üzerinden belirlenen verilere göre İstanbul’da değerlemeye alınan birçok semtte elde edilen değer artışı daha çok 8-10 kat arasında değişiyor.

Türkiye’de değerini kat ve kat artıran alanlardan biri de ofisler oldu. 2000’lere girildiğinde inanılmaz prim yapan ofis kiralari krizle birlikte hızlı bir düşüş dönemi-

ne girdi. Ancak hızlı büyüme döneminin yaşandığı 2003-2004’ten itibaren özelleştirme ve özel sektörde birleşme ve satın almaların artışıyla birlikte ofislerin hem değeri hem doluluk oranı arttı. 2005’ten itibaren ise doluluk oranı azalışa getiriler hızlı artışa geçti. Önemli gayrimenkul değerleme ve satış şirketleri arasında yer alan Colliers’in yaptığı dönemsel araştırmalardan derlenen bilgilere göre, İstanbul’un önemli ofis merkezlerinde kiralalar 2005-2007 arasında yüzde 40-120 arasında değer kazandı.

Türkiye’de çekim alanı oluşturan bir diğer sektör de enerji. Bugün 40 bin megavat civarında olan kurulu gücün 2015’e kadar 70 bin megavata kadar çıkması bekleniyor. Elektrik ve doğalgaz dağıtım, nükleer, Afşin Elbistan C ve D santral ihaleleri, verilecek alım garantileri yerli devler yanında yabancıların da iştahını kabartıyor. Neden ise 2020 yılına kadar 100 milyar doları elektrikte olmak üzere 128 milyar dolarlık bir yatırım ihtiyacı olduğu belirtiliyor.

Özel sektör kriz sonrası yaşanan olumlu havayı değerlendirdi. En önemli birleşme ve satın almalar ise finans kesiminde oldu ve devam ediyor. Türkiye’nin krizde küçülen bankaları bugün milyarlarca dolarlık fiyatlarla satılırken reel sektörde dünya devleri Türki-

ye’de iş yapacağı ortaklar için yoğun görüşmeler yapıyor. Özelleştirmeler ve bankalarla başlayan süreç reel sektörle devam ediyor ve Türkiye’de şirketler değerini hızla artıracak yeni ortaklıklara yelken açıyor.

Hesaplamalara göre 2007 sonu itibariyle son 5 yılda yapılan birleşme ve satın alma 75 milyar dolar oldu. Bunun 71 milyar doları son 3 yılda yapıldı. En büyük birleşme ve satın almalar finans kesiminde yaşanırken özelleştirmeler yoluyla son 5 yılda 22 milyar dolar kaynak sağlandı. Bir başka deyişle ağırlığı son 3 yılda olmak üzere Türkiye ekonomisinde sadece özelleştirmeler değil özel sektöre de ilgi her geçen gün artıyor ve giren sermaye 40-50 milyar dolara ulaştı.

Özelleştirmeler ve finans kesimindeki önemli birleşme ve satın almalar reel kesimde de sürüyor. Milyar dolarlık birleşme ve satın almalar yanında küçük çaplı ancak büyük potansiyeli olan şirketler de sadece yabancılar değil yerli şirketler tarafından bünyelerine katılıyor. Yabancı şirketlerin Türkiye’de büyüme istekleri dışında tüm dünyada köpekbalığı olarak adlandırılan özel hisse fonlarının (private equity) giderek artan ilgisi şirketlerin değerini artıran unsurlar arasında yer alıyor.

TÜSİAD'dan büyüme projesi

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Türkiye ekonomisinin büyümesine yeni bir ivme kazandırarak güçlü ve sürdürülebilir büyümeyi olanaqlı kılacak ekonomik yapının gereklerini ortaya koymak amacıyla, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ortaklığında, “Küresel Ekonomiye Entegrasyon Sürecinde Büyüme” başlıklı bir proje başlattı.

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), tarafından başlatılan proje kapsamında hazırlanan altı ciltlik ekonomi raporları dizisinin ilki “Türkiye’nin Üretim ve Dış Ticaret Yapısında Dönüşüm: Küresel Makroekonomik Yönelimler ve Yansımalar” başlıklı çalışma, bir seminer ile kamuoyuna duyuruldu. Türkiye’nin Üretim ve Dış Ticaret Yapısında Dönüşüm: Küresel Makroekonomik Yönelimler ve Yansımalar adlı raporda özetle şu bulgular yer alıyor: 1996 yılında Gümrük Birliği’nin yürürlüğe girmesi ve sonrasında ulusal ve uluslararası düzeyde meydana gelen gelişmeler, başta dış ticaret olmak üzere ekonominin çeşitli alanlarında

önemli dönüşümlere yol açmıştır. Son yıllarda Çin’in artan ölçüde dünya ekonomisine entegre olması ve bu bölgenin dünya üretim merkezine dönüşmesi, özellikle 2000 yılı sonrasında imalat sanayi ürünleri ticaretinde yeni eğilimleri ortaya çıkarmıştır. 2001 krizi ve sonrasında uygulanan yapısal reform ağırlıklı program, ekonomide temel bir dönüşüme yol açmış ve ekonomide görelî istikrarın sağlanmasına katkıda bulunmuştur.

Ancak, bu dönüşüm süreci dış ticaret açığının yükselmesi, yüksek büyümeye karşın işsizlik oranının düşürülememesi ve rekabet gücü kayıpları gibi sorunların ortaya çıkmasına da yol açmıştır. Son yıllarda global eğilimlerin giderek belirgin-

leşmesi ve aynı dönemde yerel paranın değeri lenmesi ise sözkonusu sorunların iyice su yüzüne çıkmasına neden olmuştur.

Bu çalışma, giderek belirginleşen bu sorunların ana kaynağını oluşturan Türk ekonomisinin üretim ve dış ticaret yapısındaki dönüşümü analiz etmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Üretim ve dış ticaret yapısındaki dönüşümün temelindeki unsurlar 3 başlık altında irdelenmeye çalışılmıştır; Bunlar üretimin model değişimi, üretimin uluslararasılaşması ve dış ticarete coğrafi kayma.

Üretimde model değişimi: “ithalatlaşma”: 2001 krizinde Türk lirasının değeri kaybetmesi ve yurtiçi talepteki daralma, firmaları dış piya-

salara yönlendirmiştir. Bu durum ihracata yeni bir ivme kazandırırken, ihracatın bileşiminde de radikal bir dönüşüme yol açmış ve genellikle yatırım malı üreten sektörlerin ihracat içindeki payında artış gerçekleşmiştir.

Üretimin uluslararasılaşması: “endüstri-içi ticaret”: endüstri-içi ticaret, belirli bir sektörde birbirinden farklılaştırılmış yapıdaki ürünlerin eş zamanlı olarak ihraç ve ithal edilmesiyle ülkeler arasında karşılıklı olarak iki yönlü ticaretin ortaya çıkmasıdır. Dünya genelinde üretim sisteminin gittikçe küreselleşmesinin etkisiyle, ülkeler aynı sektörde artan ölçüde hem ihracat hem de ithalat yapmakta ve endüstri-içi ticaret yaygınlaşmaktadır. Bu durum, nihai bir malın üretiminden elde edilen katma değer in çeşitli ülkeler arasında bölüşülmesini beraberinde getirirken, istihdam ve katma değer in ağırlıklı olarak ticarete konu olmayan sektörlerde yoğunlaşmasına yol açmaktadır.

Dış ticarete coğrafik kayma: “asyalılaştırma”: Üretim modelinde ithalata bağımlılığı artıran bir diğer global unsur, Asya-Pasifik bölgesinin dünyanın üretim üssüne dönüşmesi nedeniyle ortaya çıkan cazip fiyatlardır. AB-15 ülkeleri ihracat açısından önemli ticaret partnerimiz olmaya devam ederken, Türkiye’nin ithalat ve dolayısıyla dış ticaret dengesinde Asya ülkelerinin ağırlığı gittikçe artmaktadır. Türk Lirasında yaşanan değerlenme nedeniyle “Asya’dan al, Avrupa’ya sat” eğiliminin son yıllarda daha da belirginleşmesi, dış ticarete “As-

yalılaştırma” olgusunu ortaya çıkarmıştır. Bu olgu, yerli firmaların Avrupa piyasasında kalabilmeleri açısından rekabet koşullarının getirdiği bir zorunluluk olduğu kadar, daha önce mal ithal edilen AB ve ABD’li firmaların Asya’ya taşınmasının da bir sonucu olarak görülmektedir. Dış ticarete yaşanan bu coğrafik değişimin, Türkiye’nin üretim modeli, fiyatlar genel düzeyi ve istihdam yapısında da önemli sonuçlar ortaya çıkardığı gözlenmektedir.

Bu başlıklar, dönüşümün yapısal nedenleri olarak adlandırılmıştır. Ancak, bu yapısal nedenler dışında, dış ticaret dengesini etkileyen konjonktürel faktörler ve sektörel uyum çabaları da mevcuttur. Dış ticaret dengesi, yapısal gelişmelerin yanı sıra, dış ticaret hadlerindeki bozulma, çapraz kur gelişmeleri, tüketici kredilerindeki genişleme ve dış ticaret istatistikleri kapsam değişiklikleri gibi konjonktürel gelişmelerden de etkilenmiştir. Üretim ve özellikle dış ticaret dengesinde önemli paya sahip, “enerji”, “otomotiv”, “dayanıklı tüketim malları” ve “tekstil&giyim” sektörlerinde yaşanan mikro gelişmeler ve sektörlerin makro gelişmelere karşı geliştirdikleri uyum çabaları da dış ticaret dengesi üzerinde etkili olmuştur.

Sonuç olarak, makro ve mikro gelişmeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, son 10 yılda imalat sanayinin üretim ve dış ticaretinde yaşanan değişimi, “İthalatlaşma”, “Uluslararasılaşma” ve “Asyalılaştırma” eğilimleri şeklinde üç başlık altında özetlemek mümkündür. Bu

eğilimlerin etkisiyle imalat sanayinde önemli ölçekte bir dış ticaret hacmi yaratıldığı, ancak bu ticaret hacminin katma değer ve istihdam üzerindeki yansımalarının kısıtlı olduğu görülmektedir. Özellikle, 2001 krizi sonrası dönemde, yerel ve global ölçekteki gelişmeler, eşanlı olarak, Türkiye’nin üretim ve dış ticaret yapısındaki bu dönüşümde etkili olmaktadır.

Asya-Pasifik ülkelerinin tetiklediği yeni rekabet ortamı, uluslararası piyasalarda döviz kurları başta olmak üzere görece fiyatlardaki farklılaşmalar, büyük ölçekli şirketlerimizin global aktörler haline gelmesi, devir-birleşme-satın almalar nedeniyle ölçek ekonomisinde yaşanan gelişmeler, üretim ve dış ticaret yapısındaki bu dönüşümü başlatan unsurlar olarak sayılabilir.

Ancak, bu unsurların başlattığı dönüşüm, son yıllarda Türk lirasının değerlendirilmesi ve dezenflasyon süreci ile birlikte hız kazanmış ve “ithalatlaşma” ve “asyalılaştırma” eğilimini daha da güçlendirmiştir. Bu durum, üretim ve dış ticaretteki dönüşümü derinleştirirken, ekonomi genelinde yüksek dış ticaret açığı, yeterince istihdam yaratamayan büyüme ve rekabet gücü kaybı gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Döviz kurundaki reel değerlenmenin yol açtığı rekabet gücü kaybını telafi etmek için firmalar, istihdam ve reel ücret artışlarını sınırlandırarak işgücü verimliliğini artırmaya öncelik vermişlerdir. Bu uyum çabaları ise ekonomide imalat sanayinin istihdam ve katma değer yaratma kapasitesini önemli ölçüde sınırlandırmıştır.”

Dünya Ekonomisi

Körfez Ülkelerinin ortak para girişimi

Körfez ülkelerinin ortak bir para birimi kullanması amacıyla Katar öncülüğünde çalışma başlatıldı. Bazı körfez ülkelere bu çağrıyı olumlu bulduklarını açıkladı. ABD'nin bütçe açığının 2009 yılında 410 milyar dolara çıkması bekleniyor.

Katar, körfez ülkelerinin ortak para birimi kullanımına geçmesi amacıyla bir çalışma başlattı, bazı körfez ülkeleri bu çağrıyı olumlu karşıladı. Katar Başbakanı Şeyh Hamad, Körfez ülkelerini, ortak bir para birimi oluşturma konusunda uzlaşmaya varmaya çağırdı.

Doha'da konuşan Hamad, Katar'ın dolara endeksli para birimi Riyal'in değerinin, mevcut kur politikası nedeniyle olması gerekenden yüzde 30 daha düşük olduğunu ve enflasyonu kontrol edebilmek için revalüasyon seçeneğini değerlendirdiklerini ifade etti. Katar Başbakanı, yüksek enflasyon baskısının yüzde 40'ının mevcut kur politikasından kaynaklandığını kaydetti.

Çin'de Tüketici Fiyat Endeksi Ocak ayında yüzde 7.1 arttı. Bu, Çin'de 1997 yılından bu yana görülen en yüksek enflasyon oranı oldu. Çin'de en son Aralık 1996'da yüzde 7 enflasyon görülmüştü.

Bank of China tarafından daha önce yapılan tahminlerde, Ocak ayında yüzde 7.5 veya daha yüksek enflasyon beklentisi ifade edilmişti. Devlet İstatistik Bürosu'nun verilerine göre, gıda fiyatları geçen yılın aynı dönemine oranla 18.2, tahıl fiyatları 5.7 ve yemeklik yağ fiyatları yüzde 37.1 arttı. Çin'de geçen yılın ikinci yarısında TÜFE'deki artışın başlıca unsuru olarak görülen domuz etinin fiyatı ise Ocak ayında yüzde 58.8 arttı.

Çinli ekonomistler, enflasyondaki artışın gerekçesi konusunda farklı görüşler ileri sürdü. Devlet İstatistik Bürosu Başekonomisti Yao Cingyüen, bir süre önce ülkenin çeşitli bölgelerinde yaşanan son 50 yılın en ciddi kar felaketini enflasyonun başlıca unsurları arasında gösterirken, Pekin Üniversitesi'nde Prof. Song Guoqing ise kar felaketinin Ocak ayındaki enflasyona etkisinin sınırlı olduğunu ve kar felaketinin etkisinin uzun vadede görüleceğini kaydetti.

Çinli ekonomist, faiz oranlarını artırma dahil alınan önlemlerin yetersiz kaldığını öne sürdü. Song, Çin'in ticaret fazlasındaki artışın yavaşlamasına rağmen, sıcak para akışının sürdüğüne ve daha çok

hisse senetleriyle borsaya yöneldiğine dikkati çekerek, para tedariki hesaplanırken bu unsurun göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etti.

Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Dominique Strauss-Kahn, ABD ekonomisinde önemli bir yavaşlama olacağını ve bunun bir süreye devam edeceğini belirtti. Hindistan'a yaptığı üç günlük ziyarete başlarken düzenlediği basın toplantısında konuşan Strauss-Kahn, "ABD'deki yavaşlama hem önemli olacak hem de bir süre devam edecek" dedi.

Strauss-Kahn, gelişmiş ve gelişen ekonomilerin birbirlerinden ayrıştığı görüşünün çok yanıltıcı olduğunu vurguladı. IMF Başkanı, gelişmiş ve gelişen ekonomiler arasındaki ilişkinin eskiye göre çok daha karmaşık olduğunu kaydetti. Strauss-Kahn, merkez bankalarının piyasalara likidite vermeye devam etmesi gerektiğini de sözlerine ekledi.

IMF global kredi piyasalarında devam eden çalkantının etkisiyle geçen ay dünya genelinde büyüme tahminini düşürmüştü ve ekonomik faaliyetlerin daha yavaşlayabileceği uyarısında bulunmuştu. IMF 2008 büyüme beklentisini yüzde 4.4'ten yüzde 4.1'e indirmişti.

ABD Başkanı Bush, ekonomik zayıflık nedeniyle bütçe açığının 30 Eylül 2008'de sona erecek mali yılda iki kat artarak 410 milyar dolara çıkacağını öngördü.

ABD Başkanı George Bush, 1

Ekim 2008'den 30 Eylül 2009'a kadar sürecek olan 2009 mali yılı bütçesini Kongreye gönderdi. 3 trilyon 100 milyar dolarlık bütçeye Kongre'de denetimi elinde tutan Demokratların büyük bölümünün direniş göstermesi bekleniyor.

Bush yönetiminin tahminlerine göre, 2008-2009 mali yılı içinde, bütçe açığı 410 milyar dolarla, 2007-2008'in açığının iki katını bile aşacak. Hatta şimdiye kadarki rekor Amerikan bütçe açığı sayılan 2004 yılındaki 413 milyar dolarlık açığa çok yaklaşmış olacak.

Bütçede en çok artırılan harcama kalemini ise, önceki yıllarda olduğu gibi ulusal güvenlik oluşturuyor. Bush yönetimi, önümüzdeki Ekim ayında başlayacak yeni mali yılda ulusal güvenlik dışındaki tüm zorunlu olmayan kamu harcamalarını dondurmaya ve beş yıl içinde yaşlılar ve özürllülere sağlanan sağlık hizmetlerinde 178 milyar dolarlık kesinti yapmayı öneriyor.

Demokratların bu konuda şiddetli direniş göstermeleri beklenebilir. Buna karşılık ekonominin içinde bulunduğu ve geçici diye tanımlanan yavaşlamayı aşma amacıyla Demokratlarla da uzlaşarak hazırlanan 145 milyar dolarlık bir ekonomik canlandırma paketi de bütçenin parçası.

En büyük harcama artışı ise, sınırlar ve iç güvenlik konularında öngörüldü. Örneğin sınır çitlerinin inşasına 775 milyon, daha çok sayıda sınır güvenlik görevlisinin işe alınması ve eğitimi için 440 milyon

ve diğer tüm güvenlik önlemleri için de 3 milyar dolar ayrılıyor.

Bush yönetimi gelecek mali yıl için Irak ve Afganistan'daki savaşlar için ayrılan fonların dışında, orduya 515 milyar dolarlık bütçe istiyor.

Dünyanın üçüncü en büyük petrol rezervlerine sahip Irak'ın Petrol Bakanlığı, ülkenin petrol rezervlerini geliştirmek için açılan ihalelere katılmak için 70 uluslararası şirketin kayıt yaptırıldığını açıkladı.

Royal Dutch Shell ve Total gibi büyük petrol şirketleri Irak'a girebilmek için yıllardır hazırlık yapıyorlar. Irak Petrol Bakanlığı sözcüsü Asım Cihad Reuters'a yaptığı açıklamada, "Başvuru belgelerini çok dikkatli bir şekilde inceleyecek ve kontrol edeceğiz. Önümüzdeki ay Irak petrol sahalarında çalışmasına izin verilen şirketleri açıklayacağız" dedi.

Irak halen günde yaklaşık 2.3 milyon varil petrol üretiyor ancak 115 milyar varillik bilinen rezervi var. Bazı petrol şirketleri ülkenin kuzeyindeki Kürt yönetimiyle daha önce anlaşmalar imzaladılar. Ancak bu adımlar, bu şirketleri kara listeye almakla tehdit eden ve anlaşmaların yasal olmadığını bildiren merkezi hükümetin tepkisini çekiyor.

Cihad, Avrupalı, Asyalı ve Amerikan şirketlerin Irak ile petrol anlaşması yapmak üzere başvurduklarını belirtti. Shell ve İspanyol enerji şirketi Repsol YPF daha önce bu anlaşmalar için başvuru yaptıklarını açıklamışlardı.

ÜFE: 2,56, TÜFE: 1,29

Şubat ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 2,56, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 3,00, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,15 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 5,94 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 2,06, sanayi sektöründe ise yüzde 2,69 oldu. Endekste kapsanan 756 maddeden, 372'sinin fiyatında artış yaşanırken, 191 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmadı ve 193 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş yaşandı.

Şubat ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 1,29, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2,11, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,10 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 8,53 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibarıyla en yüksek aylık artış gıda ve alkolsüz içecekler grubunda yaşandı. Endekste kapsanan 454 maddeden 251'inin fiyatında artış olurken, 69 maddenin ortalama fiyatlarında değişim yaşanmadı ve 134 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti.

ÜFE	ŞUBAT 2008 (2003=100)	ŞUBAT 2007 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	2,56	0,95
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	3,00	0,89
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	8,15	10,13
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	5,94	10,08

TÜFE	ŞUBAT 2008 (2003=100)	ŞUBAT 2007 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,29	0,43
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,11	1,44
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	9,10	10,16
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	8,53	9,92

		2008		2007									
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,42	2,56	0,97	0,80	0,39	-0,11	0,06	0,85	1,02	-0,13	0,89	0,15
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,42	3,00	1,88	2,69	3,09	2,98	3,05	3,93	4,98	4,84	5,78	5,94
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,80	1,29	0,92	1,21	0,50	-0,24	-0,73	0,02	1,03	1,81	1,95	0,22
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,80	2,11	2,36	3,60	4,12	3,87	3,11	3,13	4,19	6,08	8,15	8,39

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Ocak (Milyon YTL)			
	2007	2008	Artış (yüzde)	2008 Yılı Bütçe Hedefi
Genel Bütçe Gelirleri	12.306	15.581	21.0	199.410
Vergi Gelirleri	11.077	14.159	21.7	171.206
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	2.777	3.853	27.9	52.600
Gelir Vergisi	2.979	3.737	20.2	38.100
Gelir Vergisi Tevkifatı	2.938	3.700	20.5	35.141
Kurumlar Vergisi	-202	116	74.1	14.500
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	-124	66	87.8	14.264
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	682	929	26.5	4.029
Motorlu Taşıtlar Vergisi	677	923	26.6	3.877
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	5.113	6.213	17.7	71.382
Dahilde Alınan KDV	1.743	2.057	15.2	17.652
Özel Tüketim Vergisi	2.757	3.352	17.7	44.719
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	307	354	13.2	3.976
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	1.746	2.334	25.1	33.502
İthalde Alınan KDV	1.580	2.130	25.8	30.500
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	387	406	4.67	8.978
Harcamalar	18.488	16.306	-13.3	222.53

EKONOMİK VERİLER

	2006	2005	2004	2003	2002	2001
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	575.784	486.401	428.932	356.681	275.032	176.484
GSMH (milyon/dolar)	399.673	360.876	299.475	239.235	179.898	145.693
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	6.0	7.6	9.9	5.9	7.9	-9.5
Kişibaşına GSMH (ABD Doları)	5.477	5.008	4.172	3.383	2.598	2.123
Üretim Endeksi	137.6	130.0	123.4	112.4	103.3	94.4
Toplam İhracat (milyon/dolar)	85.279	73.476	63.167	47.253	36.059	31.334
Toplam ithalat (milyon/dolar)	137.321	116.774	97.540	-22.087	51.584	41.399
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-52.042	-43.298	-34.373	69.340	-15.495	-10.065
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	67.4	63.0	64.8	68.1	69.9	75.7
İşsizlik Oranı (%)	9.9	10.3	10.3	10.5	10.6	8.5
Kamu Net Borç Stoku (milyon/dolar)	257.811	269.137	272.161	251.106	216.037	159.752
İç Borç Stoku (milyon YTL)	265.915	257.535	233.864	201.319	154.798	125.458
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	97.290	90.507	97.885	95.581	102.017	63.911
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyar/dolar)	245.5	247.1	235.8	202.6	148.5	123.6
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-31.460	-22.708	-15.604	-6.808	-1.789	3.390

	2008		2007		2006
(Bin YTL)	8 Şubat	1 Şubat	28 Aralık	9 Şubat	29 Aralık
Emisyon	27.623.485	26.133.155	27.943.811	21.571.765	23.048.304
Para Arzı					
- M1	70.698.696	71.904.302	77.674.822	62.733.774	42.624.107
- M2	346.574.498	346.305.894	345.028.428	299.302.923	182.101.091
- M3	372.344.927	371.133.792	370.077.665	321.997.613	191.489.106
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	210.987.589	211.957.202	209.845.693	171.127.091	168.858.028
- Vadeli Tasarruf	148.466.701	147.974.833	144.025.106	121.571.869	116.860.397
- Vadesiz Tasarruf	13.397.774	13.110.049	13.502.656	10.519.998	11.889.211
- Vadeli Ticari	28.402.741	28.288.814	27.046.729	23.274.715	22.616.587
- Vadesiz Ticari	9.708.684	8.936.780	13.150.172	8.059.059	8.948.002
- Resmi Mevduat	11.011.689	13.646.726	12.121.030	7.701.450	8.543.831
Kredi Stoku	228.294.815	227.354.108	222.832.596	177.625.492	174.353.503
- Tüm Banka Kredileri	228.294.815	227.354.108	222.832.596	177.625.492	174.353.503
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	151.131.566	149.696.383	148.075.355	144.226.063	140.748.782

Mevzuat Değişiklikleri

- 05.02.2008** - 2008/13187 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın Onaylanmasına Dair Anlaşma
- 06.02.2008** - 2008/13152 Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumundan Aylık Almakta Olanların Aylıklarından 2008 Yılında % 10 Oranında Sağlık Sigortası Primi Kesilmesi Hakkında Karar
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 381)
- Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Sözleşmelerine İlişkin Bildirimlerinin ve Sürekli Bilgi Verme Yüklümlüklerinin Elektronik Ortamda Yerine Getirilmesi Hakkında Genel Tebliğ (Sıra No: 1)
- 07.02.2008** - Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 98)
- 08.02.2008** - 2008/13186 Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
- 2008/13234 Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
- 13.02.2008** - 2008/13196 İşverenlerin Çalıştırmaları Gereken Özürlü, Eski Hükümlü ve Terör Mağdurlarına İlişkin Çalıştırma Oranlarının Tespitine Dair 2005/9077 Sayılı Kararnamenin Eki Karar'ın 2008 Yılında da Uygulanması Hakkında Karar
- 2008/13210 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa Ekli (III) Sayılı Listenin (A) Cetvelinde Yer Alan Bazı Mallarda Uygulanan Asgari Maktu Özel Tüketim Vergisi Tutarlarına İlişkin Karar
- Bankaların Destek Hizmeti Almalarına ve Bu Hizmeti Verecek Kuruluşların Yetkilendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 19.02.2008** - Yapı, Tesis ve Onarım İşleri İhalelerinde Kullanılan Müteahhitlik Karneleri ve İş Bitirme Belgelerinin 2008 Yılına Ait Değerlendirme Katsayıları Hakkında Tebliğ
- Tarımsal Üretime Yönelik Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullandırılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (No: 2008/10)
- Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetlerinde Çalışacak Denetim Elemanlarının Görevlendirilmesinde Esas Alınan Temel Kriterlere Dair Tebliğ
- 22.02.2008** - Devlet Muhasebesi Standardı 1 (DMS 1) Mali Tabloların Sunulması
- 26.02.2008** - Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (Seri No:108)
- 27.02.2008** - 5736 Bazı Kamu Alacaklarının Uzlaşma Usulü ile Tahsili Hakkında Kanun
- 28.02.2008** - Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (No:2008-32/34)

Vergi Takvimi

- 07.03.2008** - Şubat 2008 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödemesi
- 10.03.2008** - 16-29 Şubat Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 11.03.2008** - 16-29 Şubat Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödemesi
- 17.03.2008** - Şubat 2008 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisinin (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödemesi
- 20.03.2008** - Şubat 2008 Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin EK:4 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Şubat 2008 Dönemine Ait Kolalı Gazozlara İlişkin EK:7 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Şubat 2008 Dönemine Ait Alkollü İçeceklerle İlişkin EK:8 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Şubat 2008 Dönemine Ait Tütün Mamullerine İlişkin EK:9 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Şubat 2008 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallarına İlişkin EK:10 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- Şubat 2008 Dönemine Ait Yarışma ve Çekilişler ile Futbol Müsabakalarına ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Müşterek Bahislere İlişkin Eğlence Vergisinin Beyanı ve Ödemesi ile Diğer Eğlence Vergilerine İlişkin Eğlence Vergisinin Ödenmesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Yangın Sigortası Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 24.03.2008** - Şubat 2008 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Şubat 2008 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- Şubat 2008 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
- Şubat 2008 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı
- 25.03.2008** - 2007 Yılına İlişkin Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesinin Verilmesi
- GVK Geçici 67. Mad. Kapsamında İhtiyari Beyannamenin Verilmesi
- 1-15 Mart Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 1-15 Mart Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 26.03.2008** - Şubat 2008 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
- 31.03.2008** - 2007 Yılına İlişkin Yıllık Gelir Vergisinin 1. Taksit Ödemesi
- Şubat 2008 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre 2007 Yılına Ait Envanter Defterinin Kapanış Tasdiki
- SSK (Şubat 2008) Sigorta Primlerinin Ödemesi
- Bağ-Kur Sigortalılarının Mart 2008 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödemesi

Şubat 2008 Kronoloji

01 Şubat Olağanüstü toplanan Üniversitelerarası Kurul “türbanaya hayır” bildirisi yayınladı.

02 Şubat Üniversitelerde türbanın serbest bırakılmasına karşı çıkan yüzbinlerce kadın Ankara ve birçok kentte protesto gösterisi düzenledi.

03 Şubat Bingöl’ün Ortaçanak Köyü kırsalında güvenlik güçleriyle PKK’lılar arasında çıkan çatışmada 10 terörist öldürüldü.

04 Şubat Almanya’da Türklerin oturduğu 4 katlı binada çıkan yangında 9 kişi can verdi, 24 kişi de yaralandı.

05 Şubat Türkiye laiklik ilkesinin Anayasa’da yer almasının 71. yılına türban tartışmasıyla girdi.

06 Şubat AKP ve MHP’nin üniversitede türban yasağını kaldırmak için hazırladığı Anayasa değişikliği TBMM’de sert tartışmalarla görüşüldü.

07 Şubat Başbakan Erdoğan, 9 Türk’ün yanarak öldüğü Ludwigshafen’deki binada incelemelerde bulunarak “Bu acı bir barış sürecinin farklı başlangıcı olsun” dedi.

08 Şubat Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler, İran’dan gelen doğalgaz akışının bir kez daha durduğunu açıkladı.

09 Şubat Üniversitelerde başörtüsü yasağını kaldıran Anayasa değişikliği teklifi 103 ret oyuna karşılık 411 oyla kabul edilirken, birçok kentte de türbanaya hayır mitingleri yapıldı.

10 Şubat Almanya’nın Ludwigshafen kentindeki yangın faciasında hayatını kaybeden 9 Türk düzenlenen cenaze töreninin ardından Gaziantep’e gönderildiler. Törene CHP Genel Başkanı Baykal’da katıldı.

11 Şubat Dokuzuncu Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, türban düzenlemesi konusunda, “Türkiye büyük huzursuzluğa itilmiştir. Büyük ıstırap içerisindeyim” dedi.

12 Şubat İstanbul Sanayi Odası’nın Ekonomik Durum Tespit Anketi, ekonominin beş göstergesinde beklentilerin olumsuz olduğunu gösterdi.

13 Şubat IMF, finansal krizin reel ekonomiye sıçramasıyla dünya ekonomisinin zor bir döneme girdiğini açıkladı.

14 Şubat Koç Holding, Migros’un yüzde 51’ini, 1.977 milyar YTL’ye İngiliz fon şirketi BC Partner’a sattı.

15 Şubat Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2007 yılında doğrudan yabancı sermaye girişinin 22 milyar dolar olduğunu açıkladı.

16 Şubat Soğuk ve yağışlı hava tüm yurdu etkisi altına aldı, bir çok bölgeyle ulaşım kesildi.

17 Şubat Kosova bağımsızlığını resmen ilan etti. Kosova parlamentosu tanınmak için çağrı yaptı.

18 Şubat Kosova’yı ilk Afganistan, sonra ABD ve Türkiye tanıdı. Sırlar tepki olarak bu ülkelerdeki büyükelçiliklerini geri çağırdı.

19 Şubat 49 yıldır Küba’yı yöneten Castro devlet başkanlığı görevini bıraktı.

20 Şubat ABD ham petrol fiyatları vadeli işlemlerde 101.32 dolara yükseldi.

21 Şubat ABD, Pasifik’teki firkateynden attığı roketle, dünyaya düşme tehlikesi bulunan casus uydusunu 247 km yüksekten imha etti.

22 Şubat TSK baharı beklemeden PKK’ya kara harekati başlattı. 10 bin asker sınırı 20-25 kilometre geçti.

23 Şubat Kuzey Irak’a düzenlenen kara harekatinin ikinci gününde Genelkurmay 79 PKK’lının öldürüldüğünü, 7 askerinin şehit olduğunu açıkladı.

24 Şubat Türk askerleri, Zap ve Gençö Vadisi’ndeki terör örtüğü PKK’nın kamplarını yerle bir ettikten sonra Kandil dağı bölgesinde operasyonlarını artırdı.

25 Şubat Kuzey Irak’taki Zap bölgesi Türk askeri tarafından çenbere alındı. 41 terörist öldürüldü.

26 Şubat Anayasa değişikliğinin ardından ortaya çıkan türban belirsizliği sürüyor, bazı üniversiteler türbanlı öğrencileri alırken, bazıları almadı.

27 Şubat Sınır ötesi operasyonun 6. gününde 77 terörist öldürüldü, 3 korucu ile 5 asker şehit oldu.

28 Şubat Üniversitelerarası Kurul türbanaya izin vermelerini isteyerek rektörleri suça teşvik ettiğini belirttikleri YÖK Başkanı Özcan’ı istifaya davet etti.

29 Şubat Kuzey Irak’a düzenlenen kara harekati 8. gününde sona erdi, askerler karargahlarına döndü.